

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

Obchodná fakulta

Evidenčné číslo: 102004/I/2024/36124048425683972

SIEŤOVANIE V CESTOVNOM RUCHU V REGIÓNE

Diplomová práca

2024

Bc. Simona Mikulová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

Obchodná fakulta

SIETOVANIE V CESTOVNOM RUCHU V REGIÓNE

Diplomová práca

Študijný program:	manažment cestovného ruchu
Študijný odbor:	ekonómia a manažment
Školiace pracovisko:	katedra cestovného ruchu
Vedúci záverečnej práce:	doc. Ing. Anna Micháľková, PhD.

Bratislava 2024

Bc. Simona Mikulová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem a svojím podpisom potvrdzujem, že som svoju záverečnú diplomovú prácu spracovala samostatne a s použitím iba uvedenej literatúry.

Dátum: 24. 04. 2024

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Touto cestou sa chcem poďakovať vedúcej záverečnej práce doc. Ing. Anne Micháľkovej, PhD. za jej ochotu, trpezlivosť a čas, ktorý mi venovala pri spracovávaní mojej diplomovej práce. Zároveň ďakujem za jej odbornú pomoc, návrhy a pripomienky, ktoré mi pri tvorbe tejto práce boli veľmi nápomocné.

ABSTRAKT

MIKULOVÁ, Simona: *Sieťovanie v cestovnom ruchu v regióne*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra cestovného ruchu. – Vedúca záverečnej práce: doc. Ing. Anna Micháľková, PhD. – Bratislava: OF EU, 2024, 78 s.

Záverečná diplomová práca je vypracovaná na tému sieťovanie v cestovnom ruchu v regióne. Jej hlavným cieľom bolo zhodnotiť spoluprácu miestnych akčných skupín a iných organizácií vidieckeho cestovného ruchu v regióne a podať návrhy na zlepšenie sieťovania v rozvoji cestovného ruchu na vidieku. Práca je rozdelená do štyroch kapitol a obsahuje jednu schému, 2 obrázky, 5 grafov a 16 tabuliek, ktoré mapujú nielen aktuálny stav sieťovania v Slovenskej republike a v iných krajinách Európskej únie, ale zabezpečujú aj prehľadnosť celej práce.

V rámci prvej kapitoly táto diplomová práca ponúka teoretické východiská v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a regiónov. Prostredníctvom troch teoretických podkapitol sa práca zameriava na problematiku cestovného ruchu, organizácií v rámci neho pôsobiacich na medzinárodnej, národnej aj regionálnej úrovni, pričom v poslednej teoretickej podkapitole definuje sieťovanie a vzájomnú spoluprácu týchto organizácií. V praktickej časti práca vyhodnocuje aktuálny stav sieťovania v krajinách Európskej únie. Zároveň analyzuje miestne akčné skupiny pôsobiace na území Slovenskej republiky a identifikuje vybrané z nich na území Stredného Považia, pričom zhodnocuje aj ich vzájomnú spoluprácu. V záverečnej časti práce podávame návrhy a odporúčania, ktoré by mohli pomôcť zlepšiť sieťovanie a rozvoj cestovného ruchu v regiónoch.

Výsledkom práce je poukázanie na potrebu pôsobenia a činnosti miestnych akčných skupín a dôležitosť rozvoja vidieckych oblastí a regiónov.

Kľúčové slová:

sieťovanie, spolupráca, vidiecky cestovný ruch, regionálny rozvoj, miestne akčné skupiny

ABSTRACT

MIKULOVÁ, Simona: *Networking in Tourism*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce. Department of Tourism. – Chief consultant of final thesis: doc. Ing. Anna Micháľková, PhD. – Bratislava: OF EU, 2024, number of pages 78.

Final thesis is based on the topic of networking in tourism in a region. It's main goal was to evaluate the cooperation between local action groups and other rural tourism organizations in the region and to make suggestions for improving networking in rural tourism development. The thesis is divided into four chapters and contains 1 diagram, 2 pictures, 5 graphs, and 16 charts - they map out the current state of networking in the Slovak Republic and other countries of the European Union and they also support the statements mentioned in the entire work.

The first chapter is dedicated to the theoretical background in the field of rural tourism and regions. Throughout the three theoretical subchapters, the thesis focuses on the issues of tourism and organizations on an international, national, and regional level and lastly, it also defines the networking and cooperation of these organizations. In the practical part, the thesis evaluates the current state of networking in the countries of the European Union. At the same time, it analyzes the local action groups operating in the Slovak Republic and identifies the selected ones on the territory of the region „Stredné Považie“, taking into consideration their cooperation. In the final part of the thesis, suggestions and recommendations are given, that could help improve networking and tourism development in the regions. In the final part of the thesis, we are giving proposals and suggestions, that could help improve the networking and development of tourism in regions.

The conclusion of the thesis is to highlight the need for activities of a local action groups and the importance of the development of rural areas and regions.

Keywords:

networking, cooperation, rural tourism, regional development, local action groups

Obsah	str.
ÚVOD	9
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ	10
1.1 Úvod do problematiky vidieckeho cestovného ruchu	10
1.2 Význam regiónov a ich pôsobenie v cestovnom ruchu	12
1.3 Identifikácia organizácií cestovného ruchu a ich činností	13
1.3.1 Organizácie na medzinárodnej úrovni	14
1.3.2 Organizácie na národnej úrovni	14
1.3.3 Organizácie na regionálnej úrovni	15
1.4 Identifikácia organizácií vidieckeho cestovného ruchu a ich činností	17
1.4.1 Organizácie vidieckeho cestovného ruchu na medzinárodnej úrovni	18
1.4.2 Organizácie vidieckeho cestovného ruchu na národnej úrovni	19
1.4.3 Organizácie vidieckeho cestovného ruchu na regionálnej úrovni	23
1.5 Priblíženie sieťovania a procesov spolupráce	28
1.5.1 Národná sieť miestnych akčných skupín Slovenskej republiky	30
1.5.2 Národná sieť rozvoja vidieka Slovenskej republiky	30
1.5.3 Cezhraničné siete	31
2 CIEĽ PRÁCE	33
3 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	35
4 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	38
4.1 Analýza aktuálneho stavu sieťovania	38
4.1.1 Porovnanie počtu miestnych akčných skupín pôsobiacich v krajinách Európskej únie ...	38
4.2 Analýza aktuálneho stavu sieťovania vo vybraných regiónoch Slovenskej republiky ..	45
4.2.1 Analýza vybraných miestnych akčných skupín	45
4.2.2 Porovnanie vybraných miestnych akčných skupín	54
4.2.3 Spolupráca vybraných miestnych akčných skupín v regióne Stredné Považie	57
4.2.4 SWOT analýza územia a činností vybraných miestnych akčných skupín	60
4.3 Návrhy a odporúčania pre zlepšenie sieťovania v rozvoji cestovného ruchu na vidieku ..	63
.....	63
ZÁVER	67
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	68
PRÍLOHY	9

ZOZNAM SCHÉM, OBRÁZKOV, GRAFOV A TABULIEK

Schémy

Schéma 1 - Princíp 3K.....	29
----------------------------	----

Obrázky

Obrázok 1 - Mapa územia MAS Vršatec.....	46
Obrázok 2 - Mapa územia MAS Magura - Strážov	53

Grafy

Graf 1 – Obyvateľstvo Slovenskej republiky v mestách vs. na vidieku (údaje z roku 2023).....	12
Graf 2 - Počet MAS v jednotlivých európskych krajinách.....	39
Graf 3 - Počet MAS v európskych krajinách na 100 tis. obyvateľov	41
Graf 4 - Vývoj počtu MAS v jednotlivých krajoch Slovenska.....	44
Graf 5 - Porovnanie výšky celkových rozpočtov projektov a schválenej výšky príspevku z PRV SR ...	57

Tabuľky

Tabuľka 1 - Register krajských organizácií cestovného ruchu.....	16
Tabuľka 2 - Hlavní príjemcovia príspevku z EPFRV	26
Tabuľka 3 - Prepočet počtu MAS na počet obyvateľov európskych krajín.....	40
Tabuľka 4 – Miera urbanizácie a vidieckosti krajín Európskej únie	42
Tabuľka 5 - Porovnanie počtu MAS v krajoch Slovenska v programových obdobiach.....	44
Tabuľka 6 - Projekt MAS Vršatec	47
Tabuľka 7 - Opatrenia PRV SR 2014 - 2020: Základná alokácia podpory v MAS Vršatec	48
Tabuľka 8 - Projekt MAS Naše Považie	49
Tabuľka 9 - Opatrenia PRV SR 2014 - 2020: Základná alokácia podpory v MAS Naše Považie	50
Tabuľka 10 - Projekt MAS Strážovské vrchy.....	51
Tabuľka 11 - Projekt MAS Inovec	52
Tabuľka 12 - Projekt MAS Magura - Strážov	54
Tabuľka 13 - Porovnanie vybraných MAS.....	54
Tabuľka 14 - Celkové porovnanie rozvojových projektov vybraných MAS	56
Tabuľka 15 - SWOT analýza územia a činností vybraných MAS – vnútorné prostredie	61
Tabuľka 16 - SWOT analýza územia a činností vybraných MAS – vonkajšie prostredie	62

Zoznam skratiek a značiek

CLLD	Miestny rozvoj vedený komunitou (Community Led Local Develpement)
CR	Cestovný ruch
ČR	Česká republika
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EÚ	Európska únia
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KOCR	Krajská organizácie cestovného ruchu
MAS	Miestna akčná skupina
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
PRV	Program rozvoja vidieka
SACR	Slovenská agentúra pre cestovný ruch
SR	Slovenská republika
SZVTA	Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky
SWOT	Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, hrozby Strenghts Weaknesses Opportunities Threats
UNWTO	Svetová organizácia cestovného ruchu (United Nations World Tourism Organization)

Úvod

Témou diplomovej práce je sieťovanie v cestovnom ruchu v regióne. Cestovný ruch v dnešnej globalizovanej spoločnosti nie je len módnym trendom, ale predstavuje kľúčový faktor pre podporu ekonomického rastu, kultúrnej výmeny a spoločenského rozvoja. Je neoddeliteľnou súčasťou hospodárstva, nakoľko jeho prínosy spočívajú v širokej škále aspektov, vrátane ekonomickej prosperity, tvorby pracovných príležitostí, rozvoja miestnych komunít a ochrany kultúrneho dedičstva. Vďaka týmto faktorom zohráva cestovný ruch kľúčovú úlohu vo formovaní viacerých odvetví a spoločenstiev, preto je dôležité ich sieťovanie a vzájomná spolupráca.

Diplomová práca je rozdelená na teoretickú a praktickú časť. Prvá časť práce sa zaoberá teoretickým rozborom problematiky sieťovania v cestovnom ruchu. V úvodných podkapitolách sme vymedzili základné pojmy v rámci vidieckeho cestovného ruchu v regiónoch. Súčasťou teoretickej časti je aj objasnenie činností organizácií pôsobiacich v rámci cestovného ruchu na medzinárodnej, národnej aj regionálnej úrovni, pričom prioritne sme sa zamerali na organizácie v rámci vidieckeho cestovného ruchu v komparácií aj s inými európskymi krajinami. Na záver teoretickej časti práce sme definovali oblasť sieťovania, na ktorú priamo nadväzuje praktická časť diplomovej práce, v ktorej sú bližšie analyzované pôsobiace miestne akčné skupiny, ich činnosť a spolupráca na regionálnej úrovni. V praktickej časti diplomovej práce sme analyzovali aktuálny stav sieťovania v krajinách Európskej únie. V rámci prvej podkapitoly sme porovnali počet miestnych akčných skupín v spojitosti s počtom obyvateľov a mierou urbanizácie príslušných krajín. Následne sú v práci bližšie analyzované vybrané miestne akčné skupiny pôsobiace na území Slovenskej republiky v regióne Stredné Považie, členstvo v nich, ich činnosti a financovanie. V ďalšej podkapitole sme tieto miestne akčné skupiny navzájom porovnali, posúdili ich vzájomnú spoluprácu a zároveň sme identifikovali problémy, ktoré by pri sieťovaní mohli nastať.

Na záver práce sme podali návrhy a odporúčania na podporu sieťovania a rozvoj cestovného ruchu v regiónoch.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V prvej kapitole diplomovej práce sú na základe preskúmania existujúcej literatúry zozbierané a spracované teoretické východiská pre oboznámenie sa s témou “*Sieťovanie v cestovnom ruchu v regióne*” v závislosti vopred určených čiastkových cieľov.

1.1 Úvod do problematiky vidieckeho cestovného ruchu

Autorka Novacká vo svojej práci definuje cestovný ruch ako aktivity ľudí, ktorí cestujú na obdobie menej ako 1 rok do lokality inej, ako je ich obvyklé prostredie, s cieľom dovolenky, voľného času, rekreácie, alebo iných služobných, či osobných účelov. (Novacká, 2001)

Cestovný ruch zasahuje v rôznej miere do mnohých oblastí a sektorov v hospodárstve, preto má veľmi dobré predpoklady, aby prostredníctvom viacerých faktorov prispieval k rozvoju regionálneho hospodárstva. Vďaka vzájomnej spolupráci odvetví a ich následnému koordinovanému rozvoju, cestovný ruch čoraz väčším podielom prispieva množstvom ekonomických prínosov do regiónov, nakoľko generuje príjmy pre hotelový a reštauračný priemysel, podporuje obchody, miestne podnikanie a zároveň prispieva aj k rastu zamestnanosti prostredníctvom vzniku pracovných miest. (Novacká a kol., 2020)

K relatívne novým a veľmi rýchlo sa rozvíjajúcim formám cestovného ruchu patrí na Slovensku, ako aj inde vo svete vidiecky cestovný ruch v spojitosti s agroturizmom. Deje sa tak nielen vďaka vysokému kultúrnemu a prírodnému potenciálu vidieka, avšak aj z dôvodu rastúceho dopytu po rekreácii v oblastiach klúdu a oddychu.

Svetová organizácia turizmu (UNWTO) charakterizuje vidiecky cestovný ruch ako “typ turistickej aktivity, kde sa samotný zážitok návštevníka spája s rôznymi produktmi, ktoré zvyčajne súvisia s činnosťami v prírode, poľnohospodárstvom, životným štýlom na vidieku, kultúrou, rybárstvom a poznávaním histórie a pamiatok. Aktivity sa v rámci neho uskutočňujú mimo miest, teda vo vidieckych oblastiach, ktoré sú charakteristické:

- nízkou hustotou obyvateľstva,
- územím, kde prevláda poľnohospodárstvo a lesníctvo,
- tradičnou sociálnou štruktúrou a životným štýlom.” (UNWTO)

Podľa autora Kerekeša (2019), vidiecky cestovný ruch charakterizuje nielen dobrodružstvo spojené s objavovaním prírody a spôsobom miestneho života, ale aj snaha oddýchnuť si a spoznať tradičnú gastronómiu, tradície a remeselné činnosti. Zároveň

umožňuje aj oživenie hospodárskych, sociálnych a ekonomických aktivít, ktoré aktuálne spôsobujú odliv vidieckeho obyvateľstva do miest. Podstata rozvoja vidieckeho cestovného ruchu spočíva v návrate človeka k prírode a odklone od masového turizmu. Vidiecky cestovný ruch a agroturizmus by sa mal významne spolupodieľať na rozvoji vidieka, najmä prostredníctvom tvorby nových pracovných príležitostí, ale zároveň aj zvyšovaním príjmov miestneho obyvateľstva. (Kerekeš, 2019)

Autori Zelenka a Pásková (2012) definujú vidiecky cestovný ruch ako pobyt na vidieku so zameraním na rôzne rekreačné aktivity, ubytovanie v súkromí alebo v menších hromadných zariadeniach. Medzi spomenuté rekreačné aktivity patrí napríklad turistika, cyklistika a činnosti spojené s domácimi zvieratami. Príťažlivosť tohto druhu cestovného ruchu podľa autorov spočíva v rozsiahlej a pokojnej krajine, čistom vzduchu, tradíciách, miestnych zvykoch a v možnostiach aktívneho odpočinku. Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu priamo súvisí s rozvojom vidieckych oblastí, najmä prostredníctvom budovania turistických trás, cyklotrás, fariem, skanzenov a revitalizáciou tradičných remesiel. (Zelenka, Pásková, 2012)

Trend rozvoja prírodného cestovného ruchu je aktuálne výrazne spojený aj s pandémiou Covid-19, ktorá v posledných rokoch zasiahla celý svet. Pandémia sa výrazne podpísala na zmene správania sa ľudí a zvýšení ich preferencií trávenia času v prírode. Rastie tak dopyt po oddychu na vidieku, ďaleko od ruchu veľkomiest. Predpokladáme, že tento jav sa stane dlhodobým trendom a preto je zámerom vytvoriť vhodné podmienky pre tvorbu produktov prírodného cestovného ruchu a zároveň ich implementovať pre udržateľný cestovný ruch.

Na základe prieskumu Vidieckeho parlamentu na Slovensku medzi ďalšie trendy v oblasti vidieckeho cestovného ruchu patria:

1. zvyšovanie nároku na kvalitu a intenzitu zážitkov,
2. preferovanie služieb “pod jednou strechou”,
3. snaha ľudí o zdravý životný štýl a záujem o životné prostredie.

(Vidiecky parlament SR)

Aj napriek tomu, že cestovný ruch do regiónov prináša hnaciu silu v podobe medzinárodného rozvoja, implementácie inovácií a technológií, zároveň prispieva aj k zachovaniu a podpore tradičných odvetví, zvykov a tradícií. (Hill, 1993)

1.2 Význam regiónov a ich pôsobenie v cestovnom ruchu

Podľa Gúčika sú v cestovnom ruchu regióny rôzne veľké. Vzhľadom k tomu môžu mať veľkosť mikroregiónov, ktoré sú tvorené niekoľkými priestorovo nadväzujúcimi obcami, avšak môžu tvoriť aj makroregión, ktorý tvorí celý kontinent. (Gúčík a kol., 2004)

Na Slovensku sa cestovný ruch začal rozvíjať až v roku 1989 a jeho počiatočná nízka kvalita produktov a služieb bola spojená s obavami ľudí z neznámeho a spôsobila, že cestovný ruch na Slovensku nie je na takej úrovni, akú by vďaka svojmu prírodnému a kultúrnemu potenciálu mohol dosahovať. Je však veľmi povzbudivé vidieť, že využívanie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vzájomnej spolupráce národných a komunitných iniciatív ľudí nadobúda podporu. Práve vďaka spolupráci ľudí začali vznikať na území Slovenska spoločenstvá, ktoré podporujú cestovný ruch v regiónoch. (Viliam Lauko a kolektív, 2014)

Regióny Slovenska majú veľmi dobrý potenciál pre rozvoj viacerých foriem cestovného ruchu. Veľký potenciál má práve rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, ktorý je založený na využívaní prírodného a kultúrneho bohatstva. Niektoré regióny na Slovensku majú vhodnejšie predpoklady na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu ako iné. Napríklad regióny s krásnou prírodou, historickým dedičstvom, pamiatkami a autentickým vidieckym prostredím majú najvýznamnejší potenciál prilákať návštevníkov. Dôležitým faktorom je prístup k infraštruktúre s možnosťou aktivít a atraktivít, ktoré tieto regióny ponúkajú.

Na základe údajov Štatistického úradu žije na Slovensku 5 449 270 obyvateľov. Z tohto počtu je 53,2 % v mestách a 46,8 % na vidieku, čo môžeme vidieť zobrazené aj na grafe č. 1. (Štatistický úrad, 2023)

Graf 1 – Obyvateľstvo Slovenskej republiky v mestách vs. na vidieku (údaje z roku 2023)

Zdroj: vlastné spracovanie (Štatistický úrad, 2023)

Európska komisia pomocou programu na medzinárodnú analýzu ľudských sídiel delí ľudské sídla na 3 typy:

- mestské centrá,
- mestské zoskupenia,
- vidiecke osídlenia.

Vidiecke osídlenia sú populačné bunky, ktoré majú hustotu osídlenia menej než 300 obyvateľov na 1 km². Na Slovensku až 96 % populačných buniek patrí do kategórie vidieckeho osídlenia. (Európska komisia)

Zároveň z údajov evidovanej a neevidovanej migrácie obyvateľstva spoločne vychádza, že najčastejší smer presunu obyvateľov je práve z mesta na vidiek, a to až 30,7 %. (Štatistický úrad, 2023)

Tieto údaje dokazujú fakt, že rozvoj vidieckeho cestovného ruchu má významné postavenie, preto je dôležitá spolupráca organizácii CR, nakoľko vďaka svojej činnosti môžu významne dopomôcť k zvýšeniu atraktivity vidieckych oblastí.

1.3 Identifikácia organizácií cestovného ruchu a ich činností

Organizácie v cestovnom ruchu vystupujú ako subjekty, ktoré sa zameriavajú na riadenie, podporu a rozvoj turistických aktivít na rôznych úrovniach – od celosvetovej až po lokálnu. Podľa Derca (2012) organizácie cestovného ruchu vznikajú z podnetu rôznych subjektov. Môže sa tak udiť z iniciatívy regiónu, jednotlivých obcí, združení, či podnikateľov. Následne vznikajú medzinárodné agentúry, národné turistické organizácie, regionálne združenia, oblastné organizácie a turistické združenia. Medzi ich hlavné ciele patrí najmä propagácia destinácií, zlepšovanie infraštruktúry a udržateľný rozvoj, vďaka čomu prispievajú k nárastu pozitívnych skúseností návštevníkov a teda aj k rozvoju konkrétnych regiónov.

Autor Bieger vo svojej práci uvádza, že medzi hlavné činnosti organizácii v cestovnom ruchu patrí plánovanie spolupráce s partnermi, tvorba stratégií na podporu turizmu a zastupovanie záujmov obyvateľstva a turistov (Bieger, 2005). Organizácie cestovného ruchu vykonávajú aj manažérske činnosti, napríklad organizovanie podujatí, ktoré obnáša nielen riadenie ľudských zdrojov, ale aj styk s médiami a novinármi (Gúčík, 2010). Pomocou propagácie a marketingu zvyšujú návštevnosť a zlepšujú komunikáciu subjektov. (Palatkova, 2006)

Nejdl (2011) vo svojej práci hovorí, že organizácie cestovného ruchu fungujú na základe územnej pôsobnosti na štyroch úrovniach:

- medzinárodné organizácie CR,
- národné organizácie CR,
- regionálne organizácie CR,
- lokálne organizácie CR. (Nejdl, 2011)

1.3.1 Organizácie na medzinárodnej úrovni

Najznámejšou organizáciou zaoberajúcou sa turizmom na medzinárodnej úrovni je Svetová organizácia cestovného ruchu (World Tourism Organization, ktorá pôvodne bola označovaná skratkou WTO, avšak neskôr z dôvodu vzniku Svetovej obchodnej organizácie - World Trading Organization nadobudla označenie „UNWTO“ – United Nations World Tourism Organization). Vznikla v roku 1975 a jej hlavným cieľom je propagácia a rozvoj cestovného ruchu na celom svete. Zároveň zbiera, spracováva a publikuje údaje o turizme, podporuje vzdelávacie programy, konferencie a trvalo udržateľný rozvoj v oblasti cestovného ruchu. (Beránek a kol. 2013)

V rámci Európskej únie v oblasti cestovného ruchu pôsobí Európska komisia. Je to politicky nezávislá výkonná zložka EÚ, ktorá prostredníctvom navrhovania a presadzovania právnych predpisov podporuje všeobecné záujmy Európskej únie aj v rámci cestovného ruchu. Cestovný ruch zároveň podporuje z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Od činnosti Európskej komisie priamo závisí aj Európska sieť pre rozvoj vidieka, ktorej sa budeme venovať neskôr v práci. (Európska komisia)

1.3.2 Organizácie na národnej úrovni

Oblasť cestovného ruchu Slovenska na národnej úrovni je prioritne ovplyvňovaná viacerými ministerstvami. Ministerstvo kultúry a Ministerstvo hospodárstva môžu podporovať cestovný ruch prostredníctvom marketingových kampaní a podporou podujatí a festivalov, ktoré pritiahnu turistov.

Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky

Do roku 2024 zastrešovalo cestovný ruch Ministerstvo dopravy. Od 1.2.2024 kompetencie cestovného ruchu prešli na novovzniknuté Ministerstvo cestovného ruchu a športu SR. Mnoho krajín má vlastné organizácie, združenia alebo agentúry, ktoré

podporujú cestovný ruch na ich území. Na Slovensku pôsobí rozpočtová organizácia Slovakia Travel, ktorá podporuje a propaguje cestovný ruch. Od svojho vzniku v roku 2021 patrila pod Ministerstvo dopravy. Zmena nastala 1.2.2024, kedy prešla spolu s celým odvetvím CR pod nový rezort Ministerstva cestovného ruchu a športu na SR.

Slovakia travel

„Slovakia Travel je národná agentúra na podporu cestovného ruchu, ktorá doma a vo svete prezentuje Slovensko, ako prekvapivo krásnu a príťažlivú krajinu hodnú objavovania“. (Slovakia Travel)

Táto organizácia vznikla v roku 2021 ako náhrada za Slovenskú organizáciu pre cestovný ruch – SACR. Od svojho vzniku zabezpečuje rôznymi marketingovými aktivitami propagáciu cestovného ruchu na Slovensku. Zameriava sa nielen na príjazdový cestovný ruch návštevníkov zo zahraničia, ale aj na podporu domáceho cestovného ruchu v rámci našej krajiny. Cieľom agentúry je podpora cestovného ruchu prostredníctvom komunikácie, marketingu a podpory projektov doma i v zahraničí, nakoľko podpora cestovného ruchu na Slovensku je dôležitým krokom k rozvoju v menej rozvinutých regiónoch. (Slovakia Travel)

V Českej republike v oblasti cestovného ruchu na národnej úrovni je na prvom mieste Ministerstvo pre miestny rozvoj ČR, ktoré koordinuje všetky organizácie pôsobiace v krajine. Ako štátna príspevková organizácia na národnej úrovni pôsobí Agentúra CzechTourism, ktorá sa venuje koordinácii činností v oblasti cestovného ruchu, propagácii destinácií a podpore cestovného ruchu v krajine. (CzechTourism)

Národné organizácie často spolupracujú s verejným a súkromným sektorom na vytváraní stratégií, podpore udržateľného turizmu a zvyšovaní atraktivity krajiny a regiónov pre návštevníkov.

1.3.3 Organizácie na regionálnej úrovni

Zákon č. 91/2010 Z.z. vznikol v roku 2010 ako reakcia na rastúcu potrebu posilnenej pomoci a podpory zo strany štátu. Jeho cieľom je podporiť rozvoj cestovného ruchu na území Slovenska aj na regionálnej úrovni. Významným prínosom tohto Zákona je nepochybne zavedenie dvoch nových právnych foriem: **krajských a oblastných** organizácií cestovného ruchu. Zákon bližšie definuje ich práva a povinnosti a v neposlednom rade uvádza aj financovanie týchto organizácií (Zákon č. 91/2010 Z.z.).

Krajské organizácie cestovného ruchu (KOCR)

Podľa Zákona č. 91/2010 Z. z. je „krajská organizácia právnická osoba, ktorá podporuje a vytvára podmienky na rozvoj cestovného ruchu na území kraja a chráni záujmy svojich členov. Členmi krajskej organizácie sú:

- vyšší územný celok,
- najmenej jedna oblastná organizácia pôsobiaca na jeho území.“

(Zákon č. 91/2010 Z. z.)

Tabuľka 1 - Register krajských organizácií cestovného ruchu

Krajská organizácia cestovného ruchu	Dátum vzniku	Počet členov
Turizmus regiónu Bratislava	15.02.2012	5
Krajská organizácia CR Severovýchod Slovenska	05.12.2012	8
Košice Región Turizmus	10.12.2012	4
Krajská organizácia CR Trenčín región	29.05.2015	5
Banskobystrický kraj Turizmus	17.12.2018	7
Žilinský turistický kraj	09.03.2012	7
Krajské organizácie CR Nitriansky kraj	16.11.2021	5
Trnavský kraj	04.03.2019	5

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov Ministerstva dopravy SR

Na Slovensku máme v každom kraji jednu krajskú organizáciu CR. Hlavnou činnosťou nie je propagácia samotného kraja, ale zameranie sa na jednotlivé destinácie a propagáciu konkrétnych prírodných lokalít, pamiatok, či gastronómie v regiónoch. (Kuhn, Tomášová, 2011)

Oblastná organizácia cestovného ruchu (OOCR)

Na Slovensku pôsobí 47 organizácií destinačného manažmentu, ktoré sú založené podľa Zákona č. 91/2010 o podpore cestovného ruchu, pričom ich zastrešuje Asociácia organizácií cestovného ruchu. Vznikla v roku 2007 a jej hlavnou činnosťou je presadzovanie názorov svojich členov nielen voči národnej autorite v cestovnom ruchu, ale aj voči odbornej a laickej verejnosti. Hlavným cieľom tejto organizácie je nárast konkurencieschopnosti a výkonnosti cestovného ruchu na Slovensku. Asociácia pracuje na členskom princípe a združuje zručných jednotlivcov, ktorých práca má skutočnú hodnotu. Ich oddanosť tomuto

odvetviu sa odráža v usporiadaní rôznych udalostí s cieľom podporiť a rozvíjať organizácie cestovného ruchu. Angažujú sa aj v mnohých zaujímavých projektoch, ktoré prispievajú k zvýšeniu atraktivity v CR v regiónoch. Organizácia zároveň efektívne reprezentuje svojich členov a poskytuje im platformu na výmenu skúseností, praktických poznatkov a overených manažérskych postupov získaných nielen zo slovenských, ale aj zo zahraničných destinácií. (Asociácia organizácií cestovného ruchu)

Oblasťné organizácie tvoria najnižšiu - lokálnu úroveň. Práve týmto organizáciám sa pripisuje veľmi významná úloha, nakoľko sú najbližšie ku konečnému návštevníkovi. Skladajú sa prevažne z poskytovateľov služieb. Tak ako vo svojej práci definovali aj autori Kuhn a Tomášová: Siet'ovanie partnerov v prospech turisticky atraktívnych komplexných produktov destinácie bude prebiehať vždy na lokálnej úrovni, nikde inde (OOCR Stredné Považie, OOCR Trenčianske Teplice, OOCR Trenčín a okolie). (Kuhn, Tomášová, 2011)

Register aktuálne pôsobiacich oblastných organizácií cestovného ruchu na Slovensku je priložený k práci prostredníctvom prílohy č. 1, pre lepší prehľad pôsobnosti týchto organizácií, je priložená príloha č. 2, na ktorej sú uvedené oblastné organizácie na mape.

Krajské aj oblastné organizácie destinačného manažmentu zároveň prispievajú k podpore a rozvoju vidieckeho cestovného ruchu vďaka spoluprácam s miestnymi akčnými skupinami a vidieckymi komunitami. Deje sa tak najmä propagáciou unikátnych zážitkov v rurálnych oblastiach a podporou rozvoja regiónov, čomu sa budeme venovať v praktickej časti práce.

1.4 Identifikácia organizácií vidieckeho cestovného ruchu a ich činností

V rámci podpory regionálneho rozvoja a vidieckej zamestnanosti je hlavnou úlohou rozvíjať všestrannú medzinárodnú, celoslovenskú a regionálnu spoluprácu, ktorá zahŕňa podporu agroturizmu a zabezpečuje marketingové aktivity. (Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky)

Deje sa tak prostredníctvom organizácií vidieckeho cestovného ruchu, ktoré si bližšie identifikujeme v tejto časti práce.

1.4.1 Organizácie vidieckeho cestovného ruchu na medzinárodnej úrovni

Medzinárodné spoločenstvá a organizácie, ako napríklad Európska únia (EÚ) alebo Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) môžu taktiež prostredníctvom rôznych programov a grantov podporovať priamo rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. S cieľom rozvoja a podpory vidieckeho CR vznikli aj iné medzinárodné organizácie CR. Medzi najvýznamnejšie patria:

Európska asociácia vidieckeho cestovného ruchu – European Federation of Rural Tourism – RuralTour je profesionálna obchodná organizácia cestovného ruchu, ktorá zastupuje sektor na európskej úrovni. Tvorí ju 28 národných a regionálnych organizácií poskytovateľov z 25 krajín geografickej Európy a 4 pridružení členovia zo 4 krajín strednej Ázie. Ponúkajú jedinečnú príležitosť zažiť autentickú dovolenku na vidieku. (Ruraltour)

Európsky parlament pre vidiek je dlhodobá kampaň, ktorej cieľom je zastupovať vidiecke obyvateľstvo a podporovať ich činnosti v spolupráci s vidieckym obyvateľstvom a vládami. Tento parlament je potrebný z dôvodu, že vo vidieckych oblastiach žije 200 miliónov ľudí, čo predstavuje takmer tretinu obyvateľstva celej Európy. Kampaň vychádza z presvedčenia, že záujmy vidieckych komunít nie sú v národných a európskych diskusiách dostatočne zastúpené. (Európsky parlament pre vidiek)

Európska sieť pre rozvoj vidieka je iniciatíva, ktorá podporuje dynamický rozvoj regiónov a vidieckych oblastí. Jej cieľom je osloviť a zapojiť každého, kto má záujem o rozvoj vidieka v Európe a je ochotný sa na ňom aktívne podieľať. Slúži ako centrum výmeny informácií, pričom spolupracuje s rôznymi krajinami EÚ, na základe čoho poskytuje informácie, podporu a inovácie pre vidiecke oblasti. (Európska komisia)

V nariadení Európskeho parlamentu a Rady č. 1305/2013 o podpore vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka sa stanovuje, že každý členský štát Európskej únie musí mať národnú vidiecku sieť. (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013)

Na základe tohto nariadenia vznikla Sieť spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ, ktorá združuje vnútroštátne siete Európskej únie. Cieľom tejto siete je ponúknuť zúčastneným subjektom platformu na výmenu informácií a skúseností.

1.4.2 Organizácie vidieckeho cestovného ruchu na národnej úrovni

Na Slovensku na národnej úrovni zastrešuje činnosť vidieckych organizácií CR Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, pričom na celkový regionálny rozvoj dohliada Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Na účely rozvoja vidieckeho cestovného ruchu môžu poskytovať organizáciám finančnú podporu alebo granty. Od 1.2.2024 zastrešuje oblasť cestovného ruchu novovzniknuté Ministerstvo cestovného ruchu a športu. Pod dohľadom ministerstiev pôsobia aj konkrétne organizácie a projekty zameriavajúce sa priamo na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, ktoré si bližšie popíšeme v nasledujúcej časti práce.

Vidiecky parlament vznikol v roku 2000 ako neformálna platforma vidieckych iniciatív Slovenska. V roku 2001 sa k tejto platforme pridalo aj Občianske združenie Vidiecky parlament na Slovensku, ktoré je jeho výkonnou zložkou. Ich poslaním je zvyšovať kvalitu života na vidieku a podporovať vidiecke iniciatívy. Ich víziou je rozvoj slovenského vidieka postaviť na dobrej spolupráci rôznych zapojených subjektov a aktívnych obyvateľov. (Vidiecky parlament)

V Slovenskej republike sa na vidiecky cestovný ruch zameriava konkrétne Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky.

Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky (SZVTA)

Vznikol už v roku 1992 ako nepolitická, dobrovoľná a záujmová organizácia, ktorá združuje subjekty pôsobiace na rozvoji vidieckeho CR. Členmi sa môžu stať subjekty, ktoré poskytujú služby súvisiace s rozvojom vidieka a využitím jeho zdrojov v oblasti cestovného ruchu. Podmienkou je súhlas so stanovami Zväzu. O prijatí členstva rozhoduje predstavenstvo Zväzu na základe predloženej prihlášky a zaplatení členského poplatku. Čas na rozhodnutie plynie do 90 dní od doručenia prihlášky a úhrady poplatku.

Partnermi Zväzu sú Ministerstvo cestovného ruchu a športu SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora. Jeho činnosť je financovaná z časti z členských poplatkov, avšak Zväz je podporovaný aj z Operačného programu Slovensko, Plánu Obnovy a financiami

Európskej únie v rámci programu “NextGenerationEU”. (Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky)

Jednou z najvýznamnejších aktivít Zväzu je presadzovanie oprávnených požiadaviek svojich členov, voči štátnym a samosprávnym orgánom. Zároveň si SZVTA stanovil, že v rokoch 2023 - 2026 bude svoju činnosť smerovať na tieto oblasti:

- Propagácia zariadení vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky.
- Rozširovanie a skvalitňovanie členskej základne SZVTA.
- Obhajoba záujmov členských organizácií voči orgánom štátnej správy.
- Medzinárodná spolupráca s partnerskými organizáciami vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky.
- Poradenská činnosť pre podnikateľov vo VCR a agroturistike.
- Účasť na medzinárodných projektoch rozvoja VCR a agroturistiky.
- Organizácia súťaže “Podnikateľ roka vo VCR a agroturistike”.
- Udeľovanie “Znaku kvality” vybraným zariadeniam VCR a agroturistiky.
- A iné...

(Stanovy SZVTA)

SZVTA spolupracuje aj so zahraničnými partnermi zo susedných krajín (najmä s Českou republikou, Poľskom a Maďarskom) v oblasti výmeny informácií a na príprave spoločných projektov v rámci cezhraničnej spolupráce. Zároveň je tento Zväz členom Európskej asociácie vidieckeho cestovného ruchu RURAL TOUR, s ktorým spolupracujú na spoločnom medzinárodnom projekte zameranom na technickú pomoc malým a stredným podnikateľom vo VCR a agroturistike. (Stanovy SZVTA, Ruraltour)

Podobné organizácie sa nachádzajú v mnohých krajinách a následne si v ďalšej časti práce niektoré z nich bližšie charakterizujeme.

Česká republika - Český svaz venkovské turistiky a agroturistiky

Je to dobrovoľná organizácia na národnej úrovni s celoštátnou pôsobnosťou, ktorá od roku 1997 združuje subjekty zamerané na vidiecku turistiku a agroturistiku, ako napríklad rodinné farmy a miestnych ubytovateľov. Cieľom zväzu je posilňovanie významu cestovného ruchu v rámci ekonomiky českého vidieka, ktorého prioritou je spolupráca a rozvoj svojej činnosti po celom území Českej republiky s ohľadom na zachovávanie

prírodných, kultúrnych, historických a sociálnych hodnôt obyvateľov a návštevníkov vidieka. (Svaz venkovské turistiky a agroturistiky)

Hlavnou činnosťou Zväzu je propagácia a rozvoj vidieckych oblastí na území Českej republiky na základe spolupráce s organizáciami destinačného manažmentu. Významný je projekt "Prázdniny na venkově", prostredníctvom ktorého privádzajú do jednotlivých regiónov nových návštevníkov, nakoľko zapojené subjekty sa nachádzajú na celom území krajiny. Tento projekt zastrešuje vidiecke statky, rodinné farmy, ranče a ďalšie miesta na vidieku, ktoré ponúkajú ubytovanie, kontakt so zvieratami a možnosť degustácie dobrého lokálneho jedla v príjemnom prostredí vytvára aj značku kvality. Vďaka projektu Zväz poskytuje podnikateľom na území možnosť ukázať turistom a návštevníkom, že ich služby spĺňajú najvyššie štandardy. (Prázdniny na venkově)

Zväz ponúka základné členstvo, ktoré aktuálne pozostáva z jednorázového zápisného vo výške 500,- CZK a ročného poplatku vo výške 900,- CZK. Druhý stupeň poskytuje navyše aj certifikát projektu "Prázdniny na venkově", pričom ročný poplatok takéhoto člena je vo výške 1850,- CZK. (Svaz venkovské turistiky a agroturistiky)

Španielsko - Red Política Agraria Común (PAC)

Red Política Agraria Común je národná sieť španielskeho vidieka, ktorá je zložená zo správnych orgánov (štátnych, regionálnych a miestnych), sociálnych a hospodárskych subjektov, zástupcov občianskej spoločnosti a výskumných organizácií spojených s vidieckym prostredím.

Jej hlavným cieľom je podporovať rozvoj vidieka pomocou zvyšovania povedomia o prírodnom bohatstve, tradíciách a kultúre prostredníctvom zdieľania skúseností. Cieľom tejto národnej vidieckej siete je preto byť platformou na stretávanie sa, komunikáciu a šírenie poznatkov v rámci subjektov vystupujúcich vo vidieckom prostredí. Na dosiahnutie tohto cieľa sieť podporuje vytvorenie pracovných skupín, ktoré sa zaoberajú šiestimi tématickými líniami: vyludňovanie, životné prostredie a zmena klímy, podnikanie, mládež a generačná výmena, inovácie a ženy vo vidieckych oblastiach. Národná vidiecka sieť na tieto témy organizuje aj konferencie, workshopy a fóra.

Španielska národná sieť Red PAC je otvorená pre všetkých ľudí a subjekty súvisiace s vidieckym svetom a poľnohospodárskymi činnosťami, ktoré sa chcú podieľať na aktivitách siete, pričom fungujú na systéme bez konkrétneho členstva, zhromaždenia a výkonného výboru. Táto sieť združuje subjekty ponúkajúce agroturistiku takmer po celom území krajiny, pričom španielska klíma podporuje tieto aktivity po celý rok.

Financovanie národnej siete pochádza z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a Ministerstva poľnohospodárstva, rybolovu a potravinárstva Španielska. Táto národná sieť podporuje aj miestne akčné skupiny pôsobiace na území krajiny. (Red PAC)

Portugalsko - Associação de Turismo de Aldeia

Associação de Turismo de Aldeia (Združenie dedinského CR) je portugalské národné neziskové združenie s celoštátnou pôsobnosťou, ktoré vzniklo v roku 1999. Jeho ambície zahŕňajú rozvoj a propagáciu vidieckych oblastí, zveľaďovanie dedín, propagáciu miestnych produktov a zastupovanie všeobecného záujmu svojich členov a ich príslušného územia. Združenie v krajine vytvorilo sieť "Aldeias de Portugal" ("Dediny Portugalska"), ktorá v súčasnosti pozostáva z 83 obcí. Vzhľadom na to, že tradičné portugalské dediny majú potenciál v oblasti cestovného ruchu aj vďaka svojim prírodným danostiam, portugalské úrady považovali za nevyhnutné zaradiť tieto vidiecke oblasti medzi produkty pod značku "Aldeias de Portugal", ktorá garantuje ich kvalitu. Táto značka je certifikátom kvality, nakoľko podporuje vidiecke dediny, ich históriu a prirodzené zachovávanie tradícií a zvykov. (Aldeias de Portugal)

Cieľom projektu je posilnenie vidieckeho cestovného ruchu, udržanie a omladenie vidieckeho obyvateľstva, kultúrna výmena a propagácia miestneho kultúrneho dedičstva aj prostredníctvom Európskej siete vidieckeho cestovného ruchu. Financovanie je zabezpečené z komunitárnych fondov, konkrétne z iniciatívy LEADER.

Členmi združenia sú fyzické a právnické osoby, ktoré vymenuje/vyznamená valné zhromaždenie na základe odôvodneného návrhu predstavenstva, alebo získaním minimálne 20 % z celkového počtu hlasov riadnych členov. (Stanovy Associação de Turismo de Aldeia)

Spojené kráľovstvo - National Rural Touring Forum

Cieľom tohto združenia je vytváranie národnej siete vidieckych zájazdových programov, prostredníctvom ktorých vytvárajú a podporujú kultúrne a umelecké podujatia, ktoré putujú po vidieckych regiónoch krajiny. Členmi sú najmä umelci, organizátori podujatí, producenti a festivaloví pracovníci, ktorí podporujú a rozvíjajú miestne kultúrne iniciatívy na celom území. Organizátori pripravujú programy vidieckej turistiky, pričom dohliadajú aj na marketing a logistiku podujatí. Ich činnosť pozostáva aj z koordinácie s umelcami, aby finálne podujatie súčasne zapadalo nielen do smerovania konkrétnych

umelcov, ale aj do konceptu priestorov konkrétnej vidieckej lokality. Ako definujú aj na svojej stránke, “podstatou programov je zabezpečenie prístupu obyvateľov vidieckych oblastí k vysokokvalitnému profesionálnemu umeniu”. Programy propagujú zvyčajne dobrovoľníci, ktorí sú zapojení na základe svojej vnútornej iniciatívy do rozvoja vidieckych regiónov prostredníctvom zabezpečenia kvalitných kultúrnych podujatí.

So zámerom rozvoja kultúry na vidieku vznikol aj národný projekt “The Rural Touring Dance Initiative”, ktorý podporuje tanečných umelcov a vidiecke promotérske organizácie. Vznikol v roku 2015 vďaka spolupráci viacerých kultúrnych spoločností. Cieľom bolo spojiť popredné britské tanečné súbory a vytvoriť tanečné turné po vidieku Spojeného Kráľovstva. V hodnotiacej správe v roku 2022 združenie uviedlo, že 88 % divákov prejavilo záujem o takéto podujatia aj do budúcnosti. V júli 2022 partneri tohto projektu získali 400 000£ od nadácie Esmeé Fairbairn Foundation a 450 000£ od Arts Council England na pokračovanie projektu aj v rokoch 2023 - 2026. Očakáva sa, že v tomto období sa na území Spojeného kráľovstva uskutoční viac ako 200 predstavení a 90 workshopov, ktoré prostredníctvom kultúry prispievajú k rozvoju cestovného ruchu v zapojených vidieckych oblastiach. (National Rural Touring Forum)

1.4.3 Organizácie vidieckeho cestovného ruchu na regionálnej úrovni

Mnohé regióny a obce vytvárajú vlastné združenia a organizácie na podporu vidieckeho cestovného ruchu a rozvoj miestneho priemyslu. Jednotlivé organizácie v rámci cestovného ruchu navzájom spolupracujú a ich spoločným cieľom je rozvoj cestovného ruchu v destináciách. Podľa Derca (2012) však takáto spolupráca nemusí byť jednoduchou záležitosťou, nakoľko jednotliví podnikatelia niekedy nemajú záujem spolupracovať, pretože sa domnievajú, že vlastnou samostatnou činnosťou dokážu vygenerovať zisk aj bez spolupráce s inými subjektami.

Regióny teda plnia funkcie cestovného ruchu najmä vďaka heterogenite prírodného prostredia, ktorým disponujú, infraštruktúre, dopravnej dostupnosti a kultúrnej odlišnosti. (Čuka, 2011).

Región cestovného ruchu predstavuje vymedzenú lokalitu, ktorá má relatívne rovnocenné podmienky na rozvoj turizmu a možnosti ich využitia. V rámci jedného regiónu sú pomerne podobné prírodné podmienky, ktoré vykazujú spoločné charakteristické črty, ktoré sú rozdielne od susediaceho územia. Na regionálnej úrovni krajské a oblastné organizácie cestovného ruchu často spolupracujú s miestnymi komunitami, aby podporovali udržateľný rozvoj, propagáciu kultúrneho dedičstva a poskytovali turistom autentické

zážitky aj vo vidieckych oblastiach. V rámci regionálneho cestovného ruchu je veľmi podstatný aj rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, nakoľko aj vidiecke oblasti ponúkajú množstvo kultúrnych a prírodných hodnôt. Zároveň rozvoj vidieckych regiónov prispieva k ekonomickej diverzifikácii, tvorbe pracovných miest, ku zlepšeniu infraštruktúry a podpore tradícií.

Podľa Gúčika (2010) je dôležitou činnosťou regionálnych organizácií pôsobiacich v cestovnom ruchu aj výchova miestneho obyvateľstva. Deje sa tak podľa neho najmä prostredníctvom vzdelávania o ochrane životného prostredia, poskytovaním podpory a pomoci miestnym podnikateľom a sprostredkovaním poradenstva.

Miestne akčné skupiny

Na lokálnej úrovni v rámci rozvoja regiónov a vidieckeho cestovného ruchu pôsobia miestne akčné skupiny. Sú to iniciatívy, ktoré združujú občanov, neziskové organizácie, miestnych podnikateľov aj verejnú správu, pričom žiadna záujmová skupina nemá viac ako 49 % hlasovacích práv. Prostredníctvom programu LEADER získavajú vďaka vzájomným spoluprácam pre svoj región finančnú podporu z EÚ a z národných programov.

Tieto organizácie zoskupujú predstaviteľov verejných a súkromných miestnych spoločensko-hospodárskych záujmov. Ich zameranie je primárne na rozvoj komunity, ochranu životného prostredia, zlepšenie infraštruktúry, podporu miestnych podnikateľov a podnikov, avšak vznikajú aj projekty priamo na vznik atrakcií v cestovnom ruchu. Prostredníctvom miestnych akčných skupín sú do rozhodovacích procesov na miestnej úrovni priamo zapojení aj občania.

Medzi najaktívnejších aktérov spomedzi miestnych iniciatív sa radia profesionálne a stavovské organizácie a zväzy, ktoré tvoria väčšinou zastupujúci farmári, odborníci z iných lokálnych oblastí a mikropodniky. Významnými členmi sú aj obchodné združenia, občania, obyvatelia, miestne organizácie, miestni politickí predstavitelia, environmentálne združenia, poskytovatelia kultúrnych služieb a v neposlednom rade aj združenia mladých ľudí, dôchodcov a iné ohrozené skupiny obyvateľov. (Národná sieť rozvoja vidieka SR)

Miestnu akčnú skupinu musí tvoriť minimálne 7 obcí. Jej členovia musia pôsobiť na území MAS, čo znamená, že na tomto území musia mať trvalý alebo prechodný pobyt, sídlo alebo prevádzku. Počet obyvateľov MAS musí byť v rozmedzí od 10 000 do 150 000 obyvateľov. Hustota obyvateľstva celého územia MAS musí byť nižšia ako 150 obyv./km². (Národná sieť rozvoja vidieka SR)

Gúčík (2010) sa vo svojej práci venuje problematike financovania organizácií cestovného ruchu z Fondov Európskej únie. Európsky fond pre regionálny rozvoj, Európsky sociálny fond a tiež aj Fond súdržnosti slúžia na rozvoj málo rozvinutých regiónov a na zlepšenie zlej ekonomickej situácie v niektorom z členských štátov EÚ. MAS ich môžu pomocou rôznych operačných programov čerpať.

Miestne akčné skupiny sú aktuálne financované z Európskeho poľnohospodárskeho fondu na rozvoj vidieka v rámci Programu rozvoja vidieka a z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP).

Uvedené organizácie musia mať vypracovanú stratégiu miestneho rozvoja (CLLD) s jasne formulovanými cieľmi a opatreniami, ktoré by mali prispievať k podpore miestneho rozvoja. Takáto vypracovaná stratégia je multifundová, to znamená, že zahŕňa opatrenia financované z EPFRV (Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka) a aj EFRR (Európsky fond regionálneho rozvoja). V podmienkach Slovenskej republiky sa MAS môžu stať občianske združenia, ktoré budú vybrané Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka na základe hodnotenia stratégií. Následne im bude udelený Štatút MAS a zároveň získajú aj finančnú podporu na realizáciu svojej vypracovanej stratégie.

Pridanou hodnotou miestnych akčných skupín je fakt, že obyvatelia regiónov nie sú iba pasívnymi prijímateľmi európskych dotácií, ale sú priamo zapojení do pôsobenia. Keďže MAS sa podieľajú na prerozdeľovaní financií určených pre konkrétne územie, slúžia tak ako malé ministerstvo, ktoré vyhlasuje výzvy na predkladanie projektov, vďaka ktorým je následne splnená plánovaná stratégia rozvoja. Výsledkom je, že o rozvoj regiónu sa nezaujímajú iba obce a mestá, ale taktiež aj podnikatelia a občiansky sektor, pričom vďaka tejto iniciatíve sa spájajú do regionálnych združení. (Národná sieť rozvoja vidieka SR)

Aktuálne všetkých 110 MAS zastrešuje Národná sieť rozvoja vidieka, ktorej sa budeme venovať aj v ďalšej časti teoretickej časti práce.

Program rozvoja vidieka

Program rozvoja vidieka je iniciatíva Európskej únie, ktorej cieľom je podporovať rozvoj vidieckych oblastí v členských štátoch. Táto podpora sa vyvinula z podpory štrukturálnych úprav v poľnohospodárstve. Program bol implementovaný v programovom období 2007 - 2013 prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, pričom zahŕňal viaceré opatrenia a iniciatívy. Medzi priority tohto programového

obdobia patrila podpora inovácií, modernizácie a v neposlednom rade zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach. Strategický rámec programu určil v tomto období za globálny cieľ multifunkčné poľnohospodárstvo, lesníctvo, poľnohospodárstvo a udržateľný rozvoj vidieka. (Európska komisia, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR)

Program rozvoja vidieka 2014 - 2020 schválila Európska komisia v roku 2015. V rámci tohto programového obdobia bolo z európskeho rozpočtu vyčlenených približne 100 miliárd Eur. Táto suma bola navýšená o 61 miliárd Eur, ktoré v rámci spolufinancovania poskytl členské štáty. Štyria hlavní príjemcovia týchto prostriedkov z EPFRV sú zobrazení v tabuľke č. 2. Slovenská republika mala v rámci tohto programového obdobia k dispozícii 2,1 miliardy Eur, pričom 1 545 miliónov Eur pochádzalo z rozpočtu EÚ a 534 miliónov z vnútroštátnych finančných zdrojov.

Tabuľka 2 - Hlavní príjemcovia príspevku z EPFRV

	Krajina - príjemca príspevku	Výška príspevku z EPFRV
1.	Francúzsko	11,4 miliardy Eur
2.	Taliansko	10,4 miliardy Eur
3.	Nemecko	9,4 miliardy Eur
4.	Poľsko	8,7 miliardy Eur

	Slovenská republika	2,1 miliardy Eur

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov Európskeho parlamentu

Minimálne 30% z týchto finančných príspevkov musí byť určených na investície do oblasti životného prostredia, ekológie a rozvoja lesných oblastí v rámci sústavy Natura 2000. Zároveň je nutné, aby minimálne 5% príspevku EPFRV bolo vyčlenených na iniciatívu LEADER. (Európsky parlament)

Program rozvoja vidieka spolufinancuje aj konkrétne rozvojové projekty miestnych akčných skupín. Tejto téme a podielu spolufinancovania sa budeme venovať v rámci druhého a tretieho čiastkového cieľa v praktickej časti práce.

Prístup LEADER

Prístup LEADER je program s viac ako 30 ročnou históriou, ktorý bol spustený v roku 1991 ako komunitárny program Európskej únie a od roku 2007 sa stal povinnou súčasťou Programu rozvoja vidieka. V programovom období 2007 - 2013 začal byť na Slovensku v rámci prioritnej osi 4 Programu rozvoja vidieka SR implementovaný tento inovatívny finančný nástroj LEADER, ktorý bol financovaný z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka. Na miestnej úrovni začal združovať rôzne projekty a nápady prostredníctvom aktívnych ľudí žijúcich priamo v príslušných oblastiach. Miestni obyvatelia najlepšie poznajú svoje územia, preto dokážu najvhodnejšie navrhnúť a realizovať nové projekty.

V rámci tohto programu v roku 2008 získalo prvých 15 združení štatút MAS. V roku 2010 už boli prostredníctvom týchto miestnych akčných skupín realizované aj prvé projekty. Aktuálne na Slovensku pôsobí 110 miestnych akčných skupín a finančné zdroje programu LEADER sú zahrnuté v Partnerskej dohode. (Národná sieť rozvoja vidieka SR)

Hlavným zámerom nástroja LEADER je spojiť organizácie, ktoré majú záujem na báze partnerstva vzájomne spolupracovať, s cieľom prispieť k rozvoju vidieckych oblastí. (Európska komisia)

V celkovom meradle sa prístup LEADER zameriaval na zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach, zlepšenie sociálnych a ekonomických podmienok miestnych a zároveň aj podporoval spoluprácu a výmenu znalostí a skúseností medzi jednotlivými združeniami. V nasledujúcom programovom období 2014 - 2020 z hľadiska cieľov nadväzoval na predchádzajúcu etapu. Pre získanie nenávratného finančného príspevku, ktorý sa skladá z 95 % z eurofondov a zvyšných 5 % tvorí štátny rozpočet, je nevyhnutné vypracovanie Integrovannej stratégie rozvoja územia (ISRÚ), v rámci ktorej sú identifikované problémové oblasti, návrhy na ich riešenie a zároveň aj hlavná vízia a špecifické ciele rozvojových oblastí MAS. (Hladký, Rajčáková, 2017)

Prístup LEADER má 7 kľúčových hlavných znakov. Jedným (6.) zo znakov je vytváranie sietí. Tie sa tvoria prostredníctvom výmeny dosiahnutých skúseností, know-how medzi skupinou LEADER, rurálnymi oblasťami a organizáciami zapojenými v rámci rozvoja vidieka EÚ. Siete prispievajú k vylepšeniu spojenia medzi vidieckymi oblasťami, ich obyvateľmi a konkrétnymi projektami.

Sieťovanie neznamená len vytvorenie siete, ale vyjadruje najmä spoluprácu na spoločných projektoch. Takáto spolupráca pomáha organizáciám rozšíriť ich činnosti a prostredníctvom výmeny informácií a skúseností získať nové poznatky, či dokonca vyriešiť určité problémy a zvýšiť hodnotu regiónu. (Národná sieť rozvoja vidieka SR)

1.5 Priblíženie sieťovania a procesov spolupráce

Tvorba funkčných sietí v oblasti cestovného ruchu je jednou z významných stratégií k dosiahnutiu úspechu a konkurencieschopnosti regiónu. Cestovný ruch zasahuje v rôznej miere do rôznych odvetví a sektorov v hospodárstve, preto má veľmi dobré predpoklady na využívanie výhod plynúcich z mnohých medziodvetvových regionálnych sietí. Táto perspektíva vychádza predovšetkým z nasledujúcich dôvodov:

- Cestovný ruch predstavuje odvetvie ekonomickej činnosti, ktoré sa dotýka rôznych hospodárskych sektorov v rozličnej miere.
- Produkty z iných odvetví nepredstavujú len doplnok, ale môžu sa stať hlavným motívom pre návštevu konkrétneho regiónu. Služby cestovného ruchu sa v takýchto prípadoch stávajú prostriedkom na realizáciu tejto motivácie.
- Konečný produkt v oblasti cestovného ruchu v danom regióne vzniká v dôsledku kolektívnej produkcie, pričom sú zohľadnení predovšetkým regionálni partneri. (Micháľková, 2011)

Sieťovanie je základným princípom spolupráce na regionálnej, avšak aj na medzinárodnej úrovni. Siete prinášajú pre svojich členov a zároveň aj pre celý sektor výhody, ktoré sa nadobúdajú najmä zdieľaním skúseností a vzájomnou spoluprácou. Dôležitá je preto podpora koordinovaného rozvoja a vzájomná spolupráca odvetví. (Micháľková, 2011)

Vytváranie funkčných sietí v cestovnom ruchu považujeme za významnú stratégiu dosiahnutia úspechu a konkurencieschopnosti regiónu. Rozvoj vzájomných vzťahov v dôsledku geografickej blízkosti môže viesť k väčšej dôvere a spoluprácu medzi subjektami, čo podporuje intenzívnu výmenu informácií a poznatkov medzi konkurentmi a spolupracujúcimi partnermi, čím dochádza k ich vzájomnému obohacovaniu. Sieťovanie preto predstavuje efektívny spôsob, ako maximalizovať potenciál regiónov a turistických destinácií prostredníctvom vzájomnej spolupráce a podpory. Prostredníctvom sieťovania môžu regióny a účastníci v rámci turizmu spoločne zdieľať skúsenosti, postupy a vedomosti,

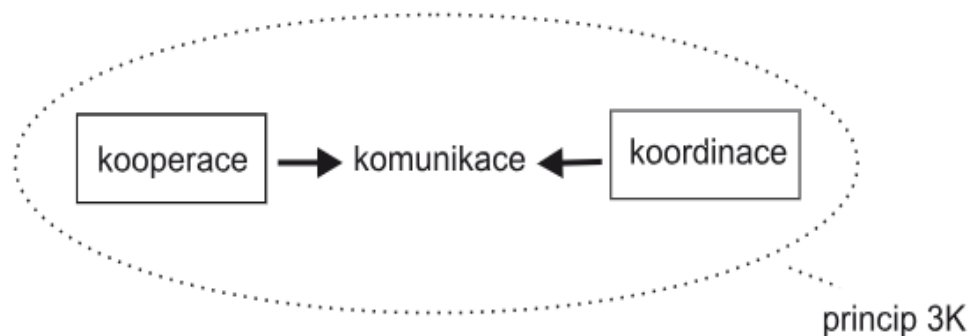
z čoho plynú efektívne riešenia a inovácie. Spolupráca zároveň podporuje tvorbu nových turistických produktov a služieb, ktoré do regiónov môžu prilákať návštevníkov. Zapojením miestnych podnikov do siete sa dá podporiť rast a rozvoj lokálneho hospodárstva. Sieťovanie pomáha aj kultúrnej výmene medzi regiónmi, čo prispieva k diverzite a obohacovaniu turistických atrakcií. (Szekely, 2008)

Autorka Bredová (2006) vo svojej práci definovala siete ako skupinu subjektov, ktoré vzájomne spolupracujú s cieľom dosiahnuť spoločný cieľ. Táto spolupráca sa nedosahuje pomocou fúzie ani akvizície, ale pomocou vytvorenia strategickej siete subjektov pracujúcich na dosiahnutie spoločného cieľa.

Pre fungovanie destinačného manažmentu sú kľúčové 3 činnosti, spoločne známe ako princíp "3K". Tak ako vo svojej práci uvádza aj autorka Holešinská, "princípom 3K sa myslí kooperácia medzi účastníkmi cestovného ruchu, koordinácia ich aktivít a ich vzájomná komunikácia." (Holešinská, 2012)

Prepojenie týchto princípov vidíme zobrazené na schéme č. 1.

Schéma 1 - Princíp 3K

Zdroj: Holešinská, 2012

Sieťovanie v cestovnom ruchu je preto kľúčovým faktorom pre efektívny rozvoj cestovného ruchu, nakoľko sa zaoberá vzájomnými prepojeniami a spoluprácou medzi subjektami. Prostredníctvom týchto spoluprác vystupujúce subjekty prepájajú svoje činnosti a rozvojové záujmy. Každý sa pritom zaoberá tým, čo je pre neho podstatné, na základe čoho plynie pridaná hodnota pre všetkých členov komunity. (Ministerstvo vnútra SR)

Budovanie sietí je potrebné založiť na špecifikách a osobitostiach, ktorými daný región disponuje, pričom prostredníctvom nich je možné rozvíjať turizmus. Spoluprácou s miestnymi podnikmi a úradmi je dôležité vytvoriť efektívnu marketingovú stratégiu na vhodnú propagáciu regiónu.

1.5.1 Národná sieť miestnych akčných skupín Slovenskej republiky

Národná sieť miestnych akčných skupín združuje subjekty pôsobiace v oblasti regionálneho rozvoja. Jej hlavným cieľom je zastupovanie maximálneho počtu slovenských MAS. V súčasnosti tvorí Národnú sieť miestnych akčných skupín 70 členov, pričom z členstva im plynú mnohé výhody, ako napríklad účasť na konferenciách, školeniach, workshopoch, ktoré Národná sieť MAS organizuje a zároveň majú prístup aj do uzavretej skupiny manažérov MAS, ktorá slúži na zdieľanie skúseností pri realizácii jednotlivých výziev. (Národná sieť miestnych akčných skupín)

1.5.2 Národná sieť rozvoja vidieka Slovenskej republiky

Národná sieť rozvoja vidieka spája organizácie a správne orgány, ktoré sa podieľajú na rozvoji vidieka a plynulej implementácii Programu rozvoja vidieka SR 2014 - 2020. Súčasťou PRV SR 2014 - 2020 je zriadenie a prevádzka Národnej siete rozvoja vidieka, ktorá je financovaná z technickej pomoci programu. Tento program poskytuje štruktúru a finančné prostriedky pre implementáciu prístupu LEADER, ktorý má za cieľ podporovať najmä obyvateľov vidieka a malých miest. Jeho unikátnosť spočíva v tom, že kontrolu a rozhodovanie za rozvoj územia preberajú miestne akčné skupiny, nakoľko ich členmi sú priamo ľudia žijúci v regióne.

V programovom období 2007 - 2013 si Slovensko po prvýkrát otestovalo tento program, pričom sa do neho zapojilo 29 miestnych akčných skupín. V aktuálnom programovom období 2014 - 2020 je do tohto projektu zapojených všetkých 110 MAS, ktoré spájajú viac ako 2 200 obcí a miest s 3 miliónmi obyvateľov. Celkovo je z fondov Európskej únie na tento program vyhradených 200 miliónov eur a možnosť ich čerpania sa predĺžila až do roku 2023.

Miestne akčné skupiny v rámci sieťovania spolupracujú aj s inými vidieckymi organizáciami a subjektami na rozvoji CR v regiónoch. Na základe týchto spoluprác vznikajú rôzne druhy sietí.

Turistická sieť „Zväz slovenských turistov“ je sieť, ktorá združuje viaceré turistické spolky a kluby pôsobiace v rozličných regiónoch. Poskytuje podporu pre turistiku, koordinuje organizáciu podujatí a akcií a spolupracuje pri vytváraní turistických trás. (Zväz slovenských turistov)

Cyklistickí nadšenci si v slovenských regiónoch môžu vychutnať bohatú sieť cyklotrás, ktoré poskytujú jedinečnú možnosť prieskumu okúzľujúcej prírody a historických pamiatok prostredníctvom bicykla. Slovenská cyklistická sieť je inštitúcia so zameraním na podporu cykloturistiky na Slovensku. Aktívne pracuje na vytváraní a udržiavaní cyklotrás, organizuje rôzne podujatia a angažuje sa v rozvoji infraštruktúry pre cyklistov. (Slovenský zväz cyklistiky)

1.5.3 Cezhraničné siete

Cezhraničné siete spájajú účastníkov na základe dohody o spolupráci, v ktorej je bližšie definovaná kvalitatívna stránka, originalita a taktiež aj komunikácia spojená s propagáciou spoločne vytvorených produktov. Cieľmi takejto cezhraničnej siete je najmä podpora vytvárania nových sietí v rámci cestovného ruchu, ale zároveň aj zvýšenie vzájomnej konkurencieschopnosti subjektov a podpora rozvoja udržateľnosti v oblasti cestovného ruchu v cezhraničnom regióne. Rozmachom cestovného ruchu a prepájaním rôznych kultúr, vznikajú siete, ktoré vedú k porozumeniu a spolupráci medzi národmi, z čoho opätovne plynú prínosy pre celé hospodárstvo.

Tak ako vo svojej práci definoval aj odborník v oblasti cestovného ruchu, Oleksandr Koval': „Cezhraničné siete poskytujú výhody pre mnohé zúčastnené strany, a to najmä pre:

- spotrebiteľov,
- poskytovateľov,
- sprostredkovateľov,
- miestnych aktérov.“

Spotrebitelia vystupujú v rámci cezhraničného vzťahu ako koncoví, cieľoví klienti, ktorí prostredníctvom cezhraničných sietí získajú uspokojenie svojho dopytu po službách cestovného ruchu v cieľovom regióne.

Poskytovatelia získajú výhodu dodatočne, a to prostredníctvom marketingovej stratégie, obchodných kontraktov na cieľových trhoch a následným zvýšením predaja a tržieb.

Sprostredkovateľom plynie z cezhraničného sieťovania výhoda výhodnejšej pozície pre identifikáciu, propagáciu ale aj realizáciu špecifických produktov cestovného ruchu v regióne.

Miestni aktéri, ako lokálne obchody alebo novinári taktiež nepriamo získajú výhodu z marketingovej propagácie regiónov, pretože vybraný región získa reklamu z činnosti na rôznych trhoch. (Oleksandr Koval')

Na základe výhod, ktoré pre regióny a ich účastníkov zo sieťovania plynú, vzniká aj záujem o rozširovanie sietí na medzinárodnú úroveň a tým vznikajú euroregióny. Názvom euroregión môžeme definovať cezhraničnú spoluprácu minimálne 2 susediacich regiónov v krajinách Európy. Sú to dobrovoľné zoskupenia obcí alebo VÚC, ktoré nemajú žiadnu legislatívnu kompetenciu, avšak volia si svoju radu. Ich cieľom je podpora a realizácia spoločných projektov, či už na kultúrnej, infraštruktúrnej alebo hospodárskej úrovni.

2 Cieľ práce

Cestovný ruch v dnešnej globalizovanej spoločnosti, nie je len módnym trendom, ale skôr kľúčovým faktorom pre ekonomický rast, kultúrnu výmenu a spoločenský rozvoj, nakoľko prispieva k ekonomickej prosperite, tvorbe pracovných miest a rozvoju miestnych komunít. Zároveň podporuje komunikáciu medzi krajinami, zlepšuje infraštruktúru a taktiež môže mať pozitívny vplyv aj na ochranu životného prostredia a kultúrne dedičstvo.

Cestovný ruch má významný potenciál posilňovať hospodárstvo a spoločenský rozvoj rôznych oblastí, nakoľko prepája rôzne odvetvia a preto je tvorba funkčných sietí veľmi dôležitá pre rozvoj regiónov. Sieťovanie umožňuje lepšiu komunikáciu, zlepšuje dostupnosť informácií pre účastníkov a zároveň prispieva k lepšiemu plánovaniu v správe turistických destinácií. S vývojom digitálnych technológií a internetu je preto celkový dôraz v cestovnom ruchu kladený na vytvorenie efektívnej, udržateľnej a plynulej siete. Práca zahŕňa rôzne druhy spoluprác a využíva v tomto kontexte komparáciu s rôznymi krajinami. Vidiecky cestovný ruch si taktiež zasluhuje veľkú pozornosť. Nielenže prispieva k rozvoju vidieckych komunít, ale tiež chráni kultúrne hodnoty a prírodné krásy, pričom zachováva tradície poskytovaním autentických zážitkov návštevníkom. Na základe Stratégie rozvoja cestovného ruchu SR z roku 2020 považujeme rozvoj vidieka prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu za jednu z priorít. Zabezpečuje nielen rozvoj ekonomických aktivít vhodných pre vidiek, ale zároveň udržuje osídlenia na vidieku a bojuje tak proti urbanizácii. (Stratégia rozvoja CR na SR 2020, Ministerstvo dopravy SR)

Hlavným cieľom práce je zhodnotenie spolupráce miestnych akčných skupín a iných organizácií vidieckeho cestovného ruchu v regióne a podanie návrhov na zlepšenie sieťovania v rozvoji cestovného ruchu na vidieku. Pre vypracovanie hlavného cieľa práce sú stanovené menšie čiastkové ciele, ktoré na seba vzájomne nadväzujú.

V rámci teoretickej časti tejto práce sme si stanovili tri čiastkové ciele, ktoré sú nevyhnutné pre oboznámenie sa s problematikou cestovného ruchu:

1. Charakterizovanie podstatných pojmov v oblasti cestovného ruchu so zameraním na regionálnu oblasť vidieckeho cestovného ruchu.
2. Identifikácia organizácií pôsobiacich v cestovnom ruchu na všetkých úrovniach.
3. Charakterizovanie sieťovania v cestovnom ruchu a priblíženie vybraných sietí.

Pre vypracovanie praktickej časti práce sme si na základe teoretických východísk stanovili nasledujúce čiastkové ciele:

1. Zhodnotenie aktuálneho stavu sieťovania formou miestnych akčných skupín v Európskej únii a na Slovensku.
2. Identifikácia vybraných MAS na území stredného Považia.
3. Porovnanie vybraných MAS na základe rozvojových projektov.
4. Zhodnotenie vzájomnej spolupráce medzi vybranými miestnymi akčnými skupinami z pohľadu prepájania ich rozvojových záujmov.
5. Identifikácia potrieb a možností, ktoré by mohli výrazne pomôcť rozvoju územia vybraných MAS prostredníctvom spracovania SWOT analýzy.
6. Podanie návrhov a odporúčaní pre zlepšenie sieťovania v cestovnom ruchu vo vybraných regiónoch.

Prostredníctvom rozvoja vidieckeho cestovného ruchu prebieha podpora miestnych komunit, ktorým plynú prínosy najmä ekonomického charakteru. Pomocou podaných odporúčaní a návrhov je možné zlepšiť sieťovanie v cestovnom ruchu vo vybraných regiónoch. Cestovný ruch zároveň prispieva k ochrane a propagácii tradičných hodnôt a kultúrnych zvykov regiónu s cieľom zvyšovať atraktivitu daného regiónu pre návštevníkov.

3 Metodika práce a metódy skúmania

Pri vypracovaní práce sme použili viacero metód na získanie potrebných informácií a poznatkov v oblasti danej problematiky.

Preskúmaním existujúcej literatúry a štúdií je v práci využitá literárna rešerš. V prvej časti práce sú teoretickou metódou zozbierané vhodné vedecké informácie, ktoré sú obohatené o poznatky z vopred naštudovaných knižných štúdií, čo nám umožnilo poskytnúť ucelený pohľad na problematiku vidieckeho cestovného ruchu a organizácií v rámci neho pôsobiacich. Teoretická časť tejto diplomovej práce bola spracovaná z teoretických východísk z odbornej domácej aj zahraničnej literatúry, z dôveryhodných internetových zdrojov, zákonov a z vedeckých článkov.

Základnými metódami na zostavenie praktickej časti práce boli analýza a syntéza. Pomocou preskúmania relevantných internetových zdrojov, ako Eurostat, Databáza Európskej siete pre rozvoj vidieka a príslušných strategických dokumentov miestnych akčných skupín sme prostredníctvom analýzy zhodnotili aktuálny stav sieťovania v Európskej únii a na Slovensku. V rámci tohto cieľa sme porovnali počet miestnych akčných skupín pôsobiacich v jednotlivých krajinách Európskej únie. Keďže krajiny EÚ majú rozdielnu veľkosť svojho územia a teda aj počet obyvateľov, nebolo možné plnohodnotne zhodnotiť aktuálny stav sieťovania iba na základe počtu pôsobiacich miestnych akčných skupín. Z tohto dôvodu sme zistené údaje spracovali pomocou prepočtu na počet obyvateľov v tabuľke č. 3, vďaka čomu sme zistili koľko miestnych akčných skupín pripadá v jednotlivých krajinách EÚ na 100 000 obyvateľov. Následne sme tieto údaje porovnali aj na základe urbanizácie a vidieckosti krajín, vďaka čomu sme plnohodnotne posúdili aktuálny stav sieťovania, čím sme naplnili prvú časť tohto čiastkového cieľa.

V nadväznosti na zhodnotenie aktuálneho stavu sieťovania v EÚ sme spracovali analýzu vývoja počtu miestnych akčných skupín aj v jednotlivých krajinách na území SR. Prostredníctvom údajov z Národnej siete rozvoja vidieka SR sme vytvorili tabuľku, v ktorej sme porovnali počet miestnych akčných skupín v programových obdobiach 2007 - 2013 a 2014 - 2020, pričom následne sme porovnali aj navýšenie ich počtu medzi spomínanými programovými obdobiami. Na základe údajov z vypracovanej tabuľky sme pre lepšiu prehľadnosť spracovali aj grafické zobrazenie vývoja počtu MAS v jednotlivých krajinách SR.

Pre vypracovanie porovnávacej analýzy sme si vybrali región Stredné Považie a jeho blízke okolie z dôvodu, že z tohto regiónu pochádzame, a tak môžeme najlepšie

identifikovať konkrétne subjekty, ich činnosti a spoluprácu v praxi. V rámci vopred stanoveného čiastkového cieľa sme z tejto oblasti identifikovali vybrané miestne akčné skupiny:

- MAS Vršatec,
- MAS Naše Považie,
- MAS Strážovské vrchy,
- MAS Inovec,
- MAS Magura - Strážov.

Tieto vybrané MAS sme následne porovnali na základe rozlohy, počtu obyvateľstva, hustoty zaľudnenia a počtu obcí, ktoré sa v rámci území konkrétnych MAS nachádzajú. V rámci identifikácie každej MAS sme prostredníctvom preskúmania a analýzy databázy zrealizovaných projektov Programu rozvoja vidieka 2014 - 2022 na stránke Národnej siete rozvoja vidieka analyzovali strategické rozvojové projekty, ktoré sme následne v rámci ďalšieho vopred určeného čiastkového cieľa aj vzájomne porovnali.

V nadväznosti na porovnanie rozvojových projektov sme identifikovali projekty, na ktorých vybrané MAS vzájomne spolupracujú, vďaka čomu sme posúdili a zhodnotili ich vzájomnú spoluprácu, ale aj problémy, ktoré by mohli pri vzájomnej spolupráci nastať, čím sme naplnili 4. čiastkový cieľ.

Hlbší pohľad na danú problematiku, pochopenie potrieb a možností rozvoja sme získali prostredníctvom spracovania SWOT analýzy založenej na údajoch z CLLD vybraných MAS. Selekciou zistených skutočností sme určili silné stránky, slabé stránky, príležitosti a hrozby ich územia, ktoré môžu priamo ovplyvňovať aj ich vzájomnú spoluprácu. Na základe výsledkov SWOT analýzy sme na záver praktickej časti spracovali aj návrhy a odporúčania pre rozvoj regionálneho cestovného ruchu a sieťovania MAS.

Pre finalizáciu práce sme zosumarizovali a zhodnotili získané údaje. Toto zhodnotenie nám pomohlo identifikovať relevantné a užitočné návrhy a odporúčania, ktoré by mohli poslúžiť ako základ pre ďalšie posilňovanie spolupráce medzi miestnymi akčnými skupinami a podporovať regionálny rozvoj v oblasti cestovného ruchu.

Kombinácia týchto metód nám pri spracovávaní práce poskytla komplexnejší a presnejší pohľad na situáciu v regiónoch a na možnosti postupného rozvoja vidieckeho cestovného ruchu. Množstvo kultúrnych podujatí, vzácnych historických pamiatok a čaro krásnej prírody, dáva regiónu Stredného Považia tie najlepšie predpoklady stať sa úspešným a rozvinutým regiónom. Cieľom rozvoja je preto vytváranie kvalitných sietí, ktoré vďaka

rovnomernému rozvoju prinesú do týchto oblastí množstvo nových návštevníkov a príležitostí pre miestnych podnikateľov.

4 Výsledky práce a diskusia

Cestovný ruch zohráva významnú úlohu v hospodárstve Európskej únie. Svojím 10% podielom na HDP EÚ má rozsiahly vplyv na ekonomický rast, zamestnanosť a sociálny rozvoj. Práve vďaka tomuto vplyvu sa javí ako mocný nástroj proti hospodárskemu úpadku a nezamestnanosti. Hlavným cieľom politiky Európskej únie je udržať postavenie Európy ako vedúcej destinácie v cestovnom ruchu a súčasne maximalizovať prínosy tohto odvetvia pre hospodársky rast a zamestnanosť. V EÚ sa odvetvie CR v jeho úzkom význame, zahrňujúce tradičných poskytovateľov rekreácií a služieb cestovného ruchu, skladá z 2,3 milióna podnikov, pričom ide predovšetkým o malé a stredné podniky, ktoré poskytujú zamestnanie pre približne 12,3 milióna jednotlivcov. (Európsky parlament)

4.1 Analýza aktuálneho stavu siet'ovania

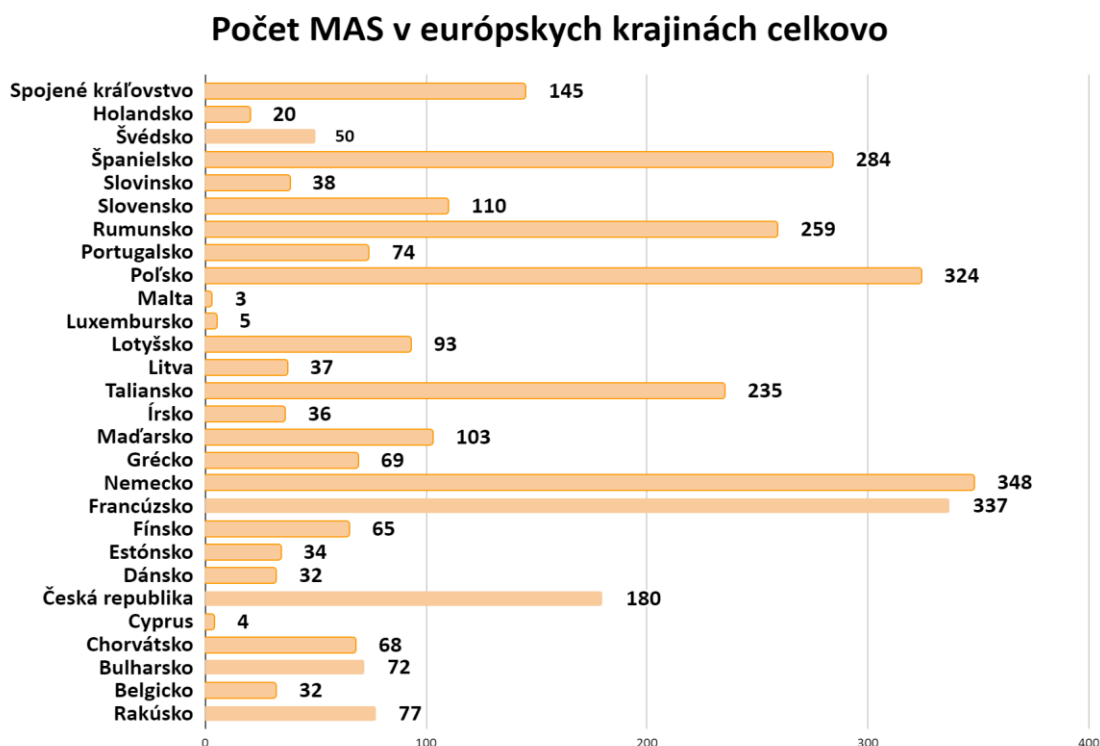
Vzťahy medzi subjektami v cestovnom ruchu majú významný vplyv na konkurencieschopnosť a rast celého odvetvia. Schopnosť organizácií v CR efektívne spolupracovať a koordinovať svoje aktivity je pri tomto raste kľúčovým faktorom. V prípade kvalitných a stabilných vzťahov dochádza k efektívnemu zdieľaniu informácií, know-how, lepšej koordinácii a efektívnemu poskytovaniu služieb, čo výrazne prispieva k lepšej realizácii rozvojových projektov v oblasti cestovného ruchu (Micháľková, 2011)

Pre vypracovanie prvého čiastkového cieľa praktickej časti práce sme v nasledujúcej kapitole analyzovali a porovnali počet miestnych akčných skupín pôsobiacich v krajinách EÚ a zistené údaje sme prepočítali na základe počtu obyvateľov. Nakoľko však jednotlivé krajiny dosahujú rozdielnu mieru urbanizácie a vidieckosti, na základe údajov Svetovej banky a Eurostatu sme prepočítali tieto hodnoty aj na základe segmentácie obyvateľstva medzi urbanizované a vidiecke oblasti krajín.

4.1.1 Porovnanie počtu miestnych akčných skupín pôsobiacich v krajinách Európskej únie

Európska sieť pre rozvoj vidieka disponuje databázou miestnych akčných skupín v Európskej únii, na základe ktorej sme spracovali analýzu počtu MAS v daných krajinách. Nakoľko miestne akčné skupiny pôsobia v každej krajine EÚ, pre lepšie porovnanie konkrétnych počtov MAS v krajinách Európskej únie sme prostredníctvom grafu č. 2 uvedeného nižšie porovnali ich počet.

Graf 2 - Počet MAS v jednotlivých európskych krajinách

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov z Eurostatu

Ako môžeme vidieť na spomínanom grafe č. 2, na Slovensku aktuálne pôsobí 110 aktívnych miestnych akčných skupín, čo je oproti iným európskym krajinám stále nízke číslo. Pre porovnanie, v Nemecku pôsobí 348 miestnych akčných skupín, čo predstavuje najviac spomedzi všetkých krajín EÚ. Nasleduje Francúzsko s 337 MAS a Poľsko s 324 MAS. Naopak najmenej MAS spomedzi krajín EÚ pôsobí na Malte (3), Cypre (4) a v Luxembursku (5). Slovensko sa so svojimi 110 aktívnymi miestnymi akčnými skupinami nachádza na deviatom mieste spomedzi krajín EÚ, pričom vývoj ich počtu v krajinách Slovenska si analyzujeme v ďalšej časti praktickej práce

Nakoľko však vybrané krajiny majú rozdielnu veľkosť územia a teda aj počet obyvateľov, nie je možné ich iba na základe počtu aktívne pôsobiacich MAS objektívne porovnať. Z tohto dôvodu sme ich pomocou prepočtu na počet obyvateľov daných krajín prepočítali v tabuľke č. 3 uvedenej nižšie. V poslednom stĺpci môžeme vidieť, koľko MAS pripadá vo vybraných krajinách na 100 000 obyvateľov.

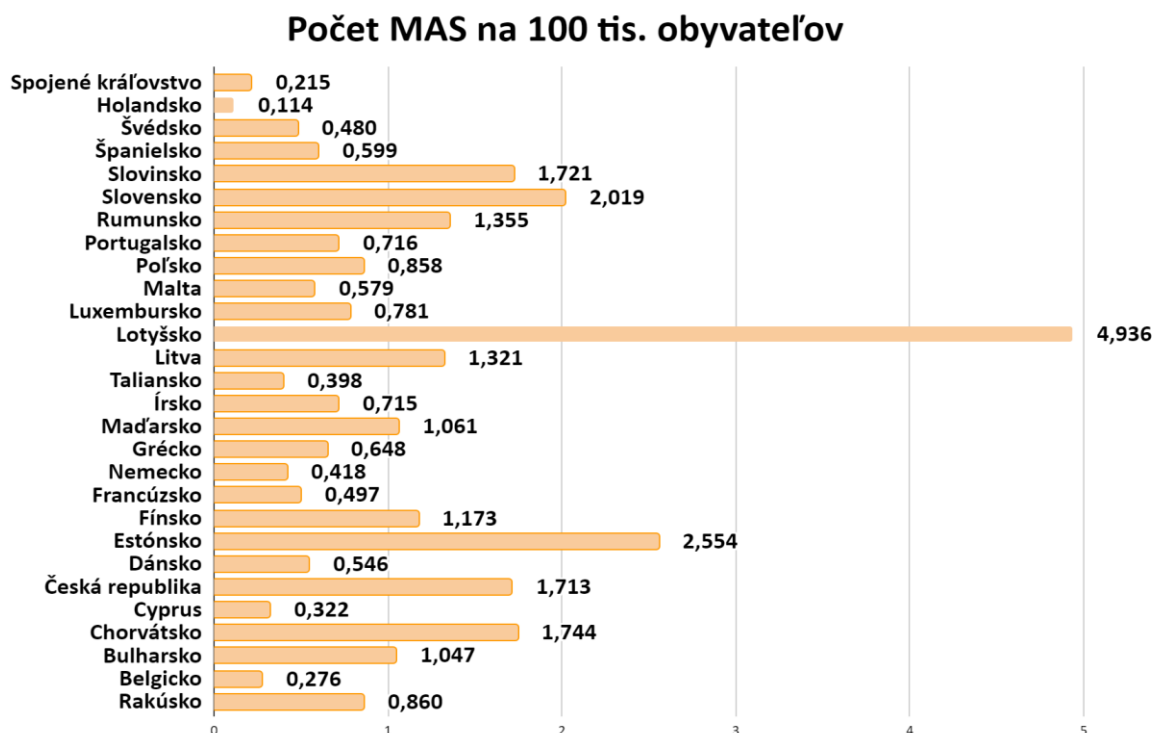
Tabuľka 3 - Prepočet počtu MAS na počet obyvateľov európskych krajín

Krajina	Počet MAS	Počet obyvateľov (k 2021)	Počet MAS na 100 tis. obyvateľov
Rakúsko	77	8 956 000	0,860
Belgicko	32	11 590 000	0,276
Bulharsko	72	6 878 000	1,047
Chorvátsko	68	3 899 000	1,744
Cyprus	4	1 244 000	0,322
Česká republika	180	10 510 000	1,713
Dánsko	32	5 857 000	0,546
Estónsko	34	1 331 000	2,554
Fínsko	65	5 541 000	1,173
Francúzsko	337	67 750 000	0,497
Nemecko	348	83 200 000	0,418
Grécko	69	10 640 000	0,648
Maďarsko	103	9 710 000	1,061
Írsko	36	5 033 000	0,715
Taliansko	235	59 110 000	0,398
Litva	37	2 801 000	1,321
Lotyšsko	93	1 884 000	4,936
Luxembursko	5	640 064	0,781
Malta	3	518 536	0,579
Poľsko	324	37 750 000	0,858
Portugalsko	74	10 330 000	0,716
Rumunsko	259	19 120 000	1,355
Slovensko	110	5 447 000	2,019
Slovinsko	38	2 208 000	1,721
Španielsko	284	47 420 000	0,599
Švédsko	50	10 420 000	0,480
Holandsko	20	17 530 000	0,114
Spojené kráľovstvo	145	67 330 000	0,215

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov z Eurostatu

Z tabuľky č. 3 teda vyplýva zaujímavé zistenie, že Slovensko má na počet obyvateľov tretí najvyšší počet MAS zo všetkých krajín EÚ. Predbehlo nás Estónsko, ktoré sa nachádza na druhom mieste a na prvom mieste figuruje Lotyšsko s 4,936 MAS na 100 tisíc obyvateľov. Prepočítané údaje sme graficky znázornili v grafe č. 3.

Graf 3 - Počet MAS v európskych krajinách na 100 tis. obyvateľov

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov z Eurostatu

Ako vidíme na grafe č. 3, Slovensko figuruje na 3. mieste z krajín EÚ, pričom na 100 000 obyvateľov pripadá 2,019 MAS. Najmenší záujem o činnosť MAS má Holandsko, nakoľko figuruje na poslednom mieste z vybraných krajín iba s 0,115 MAS na 100 000 obyvateľov. Nízke hodnoty má taktiež Belgicko a aj Veľká Británia, ktorá síce už nie je súčasťou Európskej únie, avšak projekty MAS v nej naďalej pokračujú, preto sme sa ju rozhodli v tejto analýze ponechať.

Nakoľko však miestne akčné skupiny sú iniciatívy, ktoré pôsobia na lokálnej úrovni v rámci regiónov a vidieckeho cestovného ruchu, iniciatíva spojená s ich vznikom a činnosťou má priamy súvis aj s urbanizáciou a vidieckosťou krajín. Z tohto dôvodu sme na základe údajov Svetovej banky a Eurostatu spracovali tabuľku č. 4, pomocou ktorej vypočítali mieru urbanizácie a vidieckosti krajín Európskej únie.

Tabuľka 4 – Miera urbanizácie a vidieckosti krajín Európskej únie

Krajina	Počet obyvateľov (2021)	Počet obyvateľov v urbanizovaných oblastiach (2021)	Stupeň urbanizácie (%)	Počet obyvateľov vo vidieckych oblastiach (2021)	Stupeň vidieckosti (%)	
Rakúsko	8 956 000	5 283 472	58,99%	3 672 528	41,01%	
Belgicko	11 590 000	11 368 027	98,08%	221 973	1,92%	1.
Bulharsko	6 878 000	5 228 804	76,02%	1 649 196	23,98%	
Chorvátsko	3 899 000	2 245 088	57,58%	1 653 912	42,42%	
Cyprus	1 244 000	831 814	66,87%	412 186	33,13%	
Česká republika	10 510 000	7 796 754	74,18%	2 713 246	25,82%	
Dánsko	5 857 000	5 167 981	88,24%	689 019	11,76%	
Estónsko	1 331 000	923 866	69,41%	407 134	30,59%	
Fínsko	5 541 000	4 742 889	85,60%	798 111	14,40%	
Francúzsko	67 750 000	55 053 076	81,26%	12 696 924	18,74%	
Nemecko	83 200 000	64 513 567	77,54%	18 686 433	22,46%	
Grécko	10 640 000	8 459 382	79,51%	2 180 618	20,49%	
Maďarsko	9 710 000	7 014 911	72,24%	2 695 089	27,76%	
Írsko	5 033 000	3 216 796	63,91%	1 816 204	36,09%	
Taliansko	59 110 000	42 189 154	71,37%	16 920 846	28,63%	
Litva	2 801 000	1 911 545	68,25%	889 455	31,75%	
Lotyšsko (4,936)	1 884 000	1 289 387	68,44%	594 613	31,56%	
Luxembursko	640 064	586 759	91,67%	53 305	8,33%	
Malta	518 536	491 624	94,81%	26 912	5,19%	2.
Poľsko	37 750 000	22 676 585	60,07%	15 073 415	39,93%	
Portugalsko	10 330 000	6 926 780	67,05%	3 403 220	32,95%	
Rumunsko	19 120 000	10 388 823	54,33%	8 731 177	45,67%	3.
Slovensko	5 447 000	2 931 708	53,82%	2 515 292	46,18%	2.
Slovínsko	2 208 000	1 168 445	52,92%	1 039 555	47,08%	1.
Španielsko	47 420 000	38 433 346	81,05%	8 986 654	18,95%	
Švédsko	10 420 000	9 190 703	88,20%	1 229 297	11,80%	
Holandsko (0,114)	17 530 000	16 230 689	92,59%	1 299 311	7,41%	3.
Spojené kráľovstvo	67 330 000	56 403 965	83,77%	10 926 035	16,23%	
EÚ - celkovo	336 261 975	336 261 975	65,34%	121 981 660	23,70%	

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov Svetovej banky a Eurostatu.

V tabuľke č. 4 vidíme červenou farbou vyznačené Holandsko, nakoľko pomocou predchádzajúcej tabuľky č. 3 sme zistili, že sa po prepočte MAS na 100 tis. obyvateľov nachádza na poslednom mieste spomedzi krajín EÚ, keďže sa v ňom nachádza iba 0,114 MAS na 100 tis. obyvateľov. Toto zistenie však priamo súvisí aj s urbanizáciou Holandska, nakoľko v ňom žije až 92,59 % populácie v urbanizovaných oblastiach. Vo vidieckych oblastiach žije v Holandsku iba 7,41 % obyvateľov, čo ho zároveň radí aj na tretie miesto spomedzi najmenej vidieckych krajín Európskej únie. Na druhom mieste sa nachádza Malta, kde na vidieku žije iba 26 912 obyvateľov, čo tvorí iba 5,19 % obyvateľov tejto krajiny. Najmenej ľudí na vidieku žije v Belgicku, a to iba 1,92 % spomedzi celej populácie Belgicka, čo predstavuje iba 221 973 obyvateľov.

Na Slovensku žije až 46,18 % populácie vo vidieckych oblastiach, čo predstavuje celkom 2 515 292 obyvateľov (údaje k 2021). Ak tieto údaje porovnáme s Belgickom, vyjde nám zaujímavé zistenie, a to, že aj napriek tomu, že Belgicko má 2x viac obyvateľov, na vidieku ich žije až 11x menej ako na Slovensku. Tento fakt priamo súvisí aj s nízkym záujmom o iniciatívu v rozvoji vidieckych oblastí. V Belgicku pôsobí iba 0,276 MAS na 100 tis. obyvateľov, čo je tretia najnižšia hodnota spomedzi vybraných krajín (2. v rámci krajín EÚ). Slovensko sa vďaka svojim hodnotám vidieckosti nachádza na celkovom druhom mieste v rebríčku krajín EÚ. Viac obyvateľov vo vidieckych oblastiach žije už iba v Slovinsku, a to o 0,9 % viac (47,08 %).

Naopak v Lotyšsku, ktoré v poslednej tabuľke č. 4 vidíme zobrazené zelenou farbou, žije 31,56 % populácie na vidieku, čo je menšie percento ako na Slovensku. Aj napriek tomu, v Lotyšsku pôsobí výrazne najviac (4,936) aktívnych MAS na 100 tis. obyvateľov spomedzi krajín EÚ.

Samozrejme, počet MAS priamo nevyjadruje ich kvalitu a prínos pre regióny, avšak naznačuje iniciatívu aktívnych subjektov zapojiť sa do sietí v oblasti cestovného ruchu a teda aj ich záujem o rozvoj vidieckych regiónov.

V ďalšej časti práce sme sa zamerali na miestne akčné skupiny pôsobiace na Slovensku. V nasledujúcej tabuľke č. 5 vidíme porovnané počty miestnych skupín v krajoch Slovenska v programovom období 2007 - 2013 a programovom období 2014 - 2020. Programové obdobie 2014 - 2020 predstavuje nárast počtu miestnych akčných skupín vo všetkých krajoch, čo naznačuje, že sa im na Slovensku darí. V poslednom stĺpci tabuľky č. 5 vidíme o koľko MAS sa v príslušných krajoch rozšírila táto vidiecka sieť. Najväčší nárast zaznamenal Prešovský kraj, kde pribudlo až 20 miestnych akčných skupín, druhý najväčší nárast zaznamenali zároveň Banskobystrický (13) a Košický kraj (13). Najmenej MAS pribudlo v Bratislavskom kraji (2). V celkovom meradle na území Slovenskej republiky pribudlo v porovnaní programových období 81 MAS.

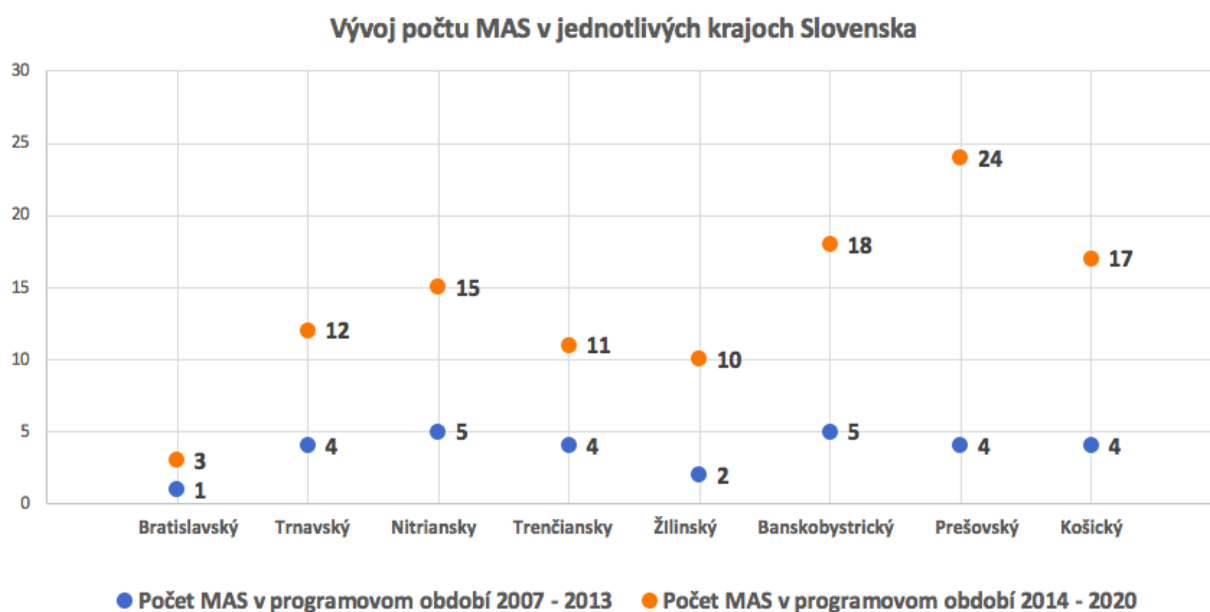
Tabuľka 5 - Porovnanie počtu MAS v krajoch Slovenska v programových obdobiach

VÚC	Počet MAS v programovom období 2007 - 2013	Počet MAS v programovom období 2014 - 2020	Navýšenie počtu
Bratislavský kraj	1	3	2
Trnavský kraj	4	12	12
Nitriansky kraj	5	15	11
Trenčiansky kraj	4	11	7
Žilinský kraj	2	10	8
Banskobystrický kraj	5	18	13
Prešovský kraj	4	24	20
Košický kraj	4	17	13
SPOLU	29	110	81

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov z NSRV SR (<https://www.nsrv.sk>)

Pre lepšie zobrazenie sme spracovali graf č. 4, na ktorom vidíme vývoj počtu miestnych akčných skupín v krajoch Slovenska v programovom období 2007 - 2013 v porovnaní s programovým obdobím 2014 - 2020 v grafickom zobrazení.

Graf 4 - Vývoj počtu MAS v jednotlivých krajoch Slovenska

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov z NSRV SR

V nasledujúcej časti sme sa zamerali na identifikáciu a analýzu konkrétnych vybraných miestnych akčných skupín zapojených do Národnej siete rozvoja vidieka SR, ich špecifiká, ciele, výšku rozvojových projektov vrátane ich financovania aj z Programu rozvoja vidieka a v neposlednom rade aj na ich partnerskú spoluprácu a problémy, ktorým musia čeliť.

4.2 Analýza aktuálneho stavu sieťovania vo vybraných regiónoch Slovenskej republiky

Pre vypracovanie analýzy sme si vybrali región Stredné Považie. Prostredníctvom tejto podkapitoly sme identifikovali vybrané organizácie v rámci vidieckeho cestovného ruchu v tejto sledovanej oblasti. Vybrané miestne akčné skupiny sme zároveň porovnali na základe údajov z príslušných CLLD stratégií. Následne sme selekciou zistených skutočností spracovali SWOT analýzu. Na základe identifikácie spolupráce organizácií a výsledkov SWOT analýzy sme na záver praktickej časti spracovali aj návrhy a odporúčania pre zlepšenie sieťovania a rozvoja regionálneho cestovného ruchu.

4.2.1 Analýza vybraných miestnych akčných skupín

V rámci vopred určeného druhého čiastkového cieľa praktickej časti práce sme identifikovali vybrané miestne akčné skupiny, ich pôsobenie a činnosti podporujúce rozvoj regiónu. Pre vypracovanie tejto časti práce sme si vybrali 5 miestnych akčných skupín, ktoré v programovom období 2014 – 2020 boli spolufinancované aj z Programu rozvoja vidieka, a to konkrétne:

- MAS Vršatec,
- MAS Naše Považie,
- MAS Strážovské vrchy,
- MAS Inovec,
- MAS Magura - Strážov.

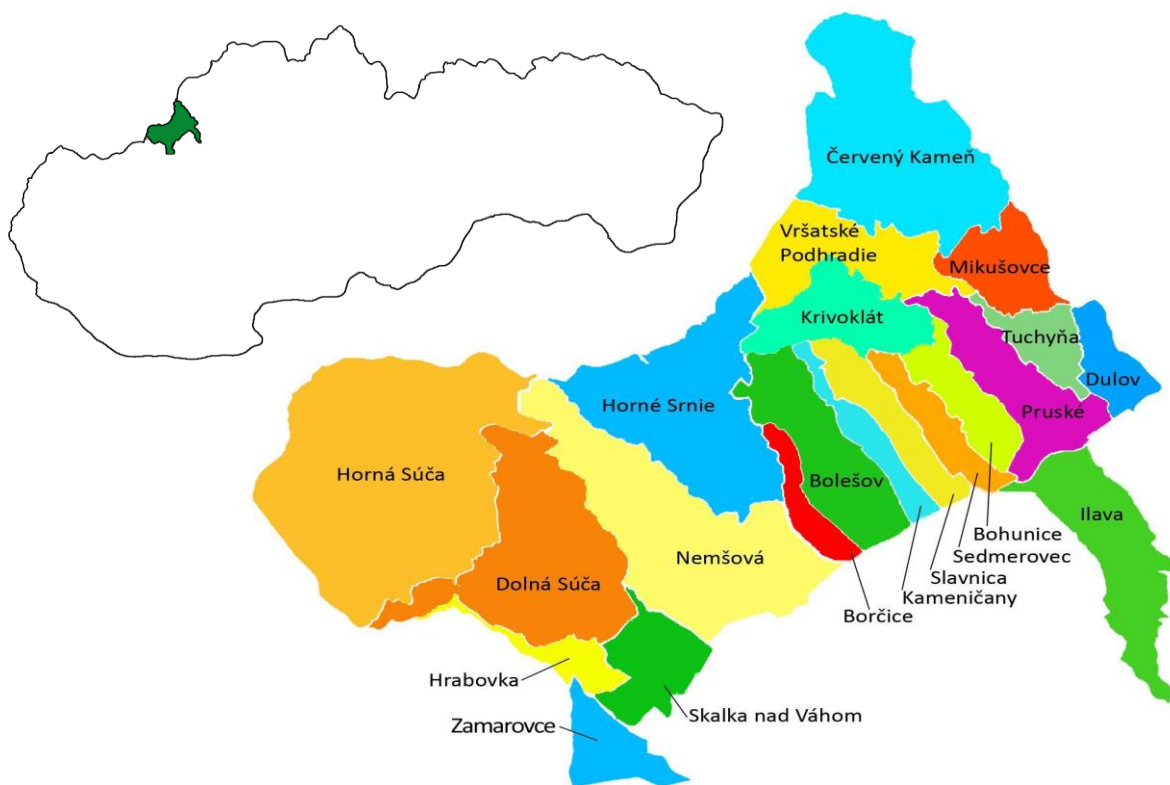
Nakoľko Program rozvoja vidieka aktuálne tvorí významný finančný zdroj miestnych akčných skupín, na základe vypracovaných CLLD stratégií a databázy Národnej siete rozvoja vidieka sme spracovali analýzu projektov, zameraných na rozvoj ich príslušného regiónu. Tieto miestne akčné skupiny majú podobné prírodné, sociálne

a historické podmienky, avšak aj napriek tomu disponujú rozdielnymi špecifikami, ktoré si bližšie špecifikujeme v nasledujúcej časti práce.

MAS Vršatec

Miestna akčná skupina Vršatec je občianske združenie nachádzajúce sa na západnom Slovensku na území Ilavského a Trenčianskeho okresu. Tiahne sa pozdĺž štátnej hranice s Českou republikou a jej symbolom sa stala prírodná dominanta Považia, a to Vršatecké bradlá. Miestna akčná skupina Vršatec sa skladá zo subjektov, ktoré pôsobia vo verejnom, súkromnom a občiansko-právnom sektore, pričom združuje zástupcov samospráv z 21 obcí nachádzajúcich sa na území tejto MAS. Konkrétne sa jedná o obce Zamarovce, Hrabovka, Dolná Súča, Skalka nad Váhom, Horná Súča, mesto Nemšová, ďalej obce Horné Srnie, Borčice, Bolešov, Kameničany, Slavnica, Krivoklát, Sedmerovec, Bohunice, Pruské, Vršatské Podhradie, Mikušovce, Tuchyňa, Dulov, Červený Kameň a mesto Ilava.

Obrázok 1 - Mapa územia MAS Vršatec

Zdroj: www.masvrsatec.sk

Na základe preštudovania dokumentov sme zistili, že väčšina z týchto obcí sa spoločne stretávala a diskutovala už dlhšiu dobu v rámci iných lokálnych združení, avšak

na základe ich spoločného cieľa rozvoja celého územia sa v roku 2007 zhodli na tom, že bude vhodné sa spojiť a spoločne sa uchádzať o dotáciu z Programu rozvoja vidieka - Leader. Miestnej akčnej skupine Vršatec bol štatút udelený v roku 2010. MAS Vršatec svojou činnosťou zoskupuje iniciatívnych ľudí z radov samospráv zapojených obcí, občianskych združení, podnikateľov, ale aj jednotlivcov, ktorým záleží na rozvoji svojho okolia, obcí a ich širšieho okolia. Prostredníctvom spolupráce týchto aktívnych jednotlivcov sa otvára priestor pre dosahovanie pozitívnych výsledkov nielen pre ich vlastné záujmy, ale aj pre rozvoj celého územia, ktoré zastrešujú. Snažia sa podporiť každú členskú obec, aby sa územie pretváralo postupnými krokmi v rámci celého regiónu a aby boli zmeny reálne viditeľné.

Hlavnými činnosťami tejto skupiny je organizovanie spoločných podujatí pre obyvateľov regiónu, spoločná propagácia územia s cieľom prilákať väčšie množstvo turistov, výstavba nových chodníkov, lávok, rozšírenie verejných priestranstiev a oddychových zón, ale aj výstavba nových detských ihrísk, estetickjších obecných budov, cyklotrás a poskytovanie služieb pre turistov. (CLLD MAS Vršatec)

Prostredníctvom projektu “Pod Vršatcem, od lenivosti chraň se piľnosť” bola tejto miestnej akčnej skupiny schválená výška príspevku z Programu rozvoja vidieka 2014 - 2020 vo výške 570 842,00 €, čo predstavuje 43,70 % z celkového rozpočtu tohto projektu. Jeho strategickým cieľom je zlepšiť štandard života obyvateľov MAS využitím potenciálu, zatraktívnením jeho územia a podporou tvorby pracovných miest aj v oblasti cestovného ruchu.

Tabuľka 6 - Projekt MAS Vršatec

Názov projektu: “Pod Vršatcem, od lenivosti chraň se piľnosť” Hugolín Martin Gavlovič				
Miesto realizácie	Celkový rozpočet projektu (EUR)	Schválená výška príspevku z PRV SR 2014-2020 (EUR)	Skutočný začiatok realizácie projektu	Skutočné ukončenie realizácie projektu
Územie MAS Vršatec	1 306 183,00	570 842,00	05.12.2017	31.12.2023

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov databázy Národnej siete rozvoja vidieka SR, CLLD

Základná alokácia schválenej podpory z PRV SR 2014 - 2020 je uvedená nižšie v tabuľke č. 7 Najvyššiu sumu MAS z tohto programu vyčlenila na podporu investícií do tvorby, skvalitňovania a rozširovania všetkých druhov infraštruktúr menších rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov, a to v sume 190 000,00 €. Na zlepšovanie miestnych služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času, kultúry a s tým súvisiacej infraštruktúry bolo z Programu rozvoja vidieka vyčlenených 180 000,00 €, do rekreačnej a turistickej infraštruktúry 67 842,00 €.

Tabuľka 7 - Opatrenia PRV SR 2014 - 2020: Základná alokácia podpory v MAS Vršatec

Opatrenia PRV SR 2014 - 2020	Základná alokácia
Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	100 000,00 Eur
Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie	67 842,00 Eur
Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	190 000,00 Eur
Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry	180 000,00 Eur

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov databázy Národnej siete rozvoja vidieka SR, CLLD

MAS Naše Považie

Toto občianske združenie bolo založené v roku 2007 s cieľom využiť finančné príležitosti pre rozvoj svojho územia z Programu rozvoja vidieka Slovenskej republiky - prístup Leader. MAS Naše Považie spája 48 samospráv z okresov Považská Bystrica a Púchov, spolu s partnermi z podnikateľského a neziskového sektora, ktorí pôsobia v týchto oblastiach. Špecifikom územia je rôznorodosť jeho vidieckych oblastí. Poloha tohto územia je výhodná najmä z hľadiska stabilnej infraštruktúry, ktorá zabezpečuje dostupnosť do regiónu, či už prostredníctvom využitia železničnej, alebo cestnej siete.

Občianske združenie Naše Považie pomáha pri rozvoji regiónu aj vďaka pomoci od obcí, mestských samospráv, neziskových organizácií a podnikateľských subjektov, ktorí sú členmi združenia. Na svojej stránke uvádzajú, že aktuálne spolupracujú s 98 partnermi.

Hlavným zámerom tejto miestnej akčnej skupiny je objavovať nové možnosti a príležitosti v regióne, poskytovať podporu a zabezpečovať ich využívanie s cieľom zvýšiť sociálno-ekonomickú úroveň života na vidieku. (MAS Naše Považie)

Na rozvoj regiónu vypracovala MAS stratégiu CLLD s názvom “Stratégia miestneho rozvoja MAS Naše Považie” s celkovým rozpočtom 2 453 000,00 €. Z programu Rozvoja vidieka SR 2014 - 2020 bol na tento projekt schválený príspevok vo výške 1 150 000,00 €, čo predstavuje 46,88 % z celkového rozpočtu projektu.

Na základe údajov z databázy zrealizovaných projektov PRV 2014 - 2020 sme zistili, že hlavným strategickým cieľom projektu je zvyšovať kvalitu života na území MAS a okolia prostredníctvom rozvoja miestneho hospodárstva, verejnej infraštruktúry, podnikateľského prostredia a zachovaním prírodného a kultúrneho bohatstva územia. Za strategické priority vo svojom rozvoji považujú najmä podporu zamestnanosti na vidieku, zníženie miery znečistenia životného prostredia a zvýšenie kvality života obyvateľov na vidieku. (CLLD MAS Naše Považie)

Tabuľka 8 - Projekt MAS Naše Považie

Názov projektu: “Stratégia miestneho rozvoja MAS Naše Považie”				
Miesto realizácie	Celkový rozpočet projektu (EUR)	Schválená výška príspevku z PRV SR 2014-2020 (EUR)	Skutočný začiatok realizácie projektu	Skutočné ukončenie realizácie projektu
Obce územia MAS Naše Považie	2 453 000,00	1 150 000,00	05.12.2017	30.06.2023

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov databázy Národnej siete rozvoja vidieka SR, CLLD

Alokáciu podpory z PRV SR 2014 - 2020 sme podrobnejšie spracovali v tabuľke č. 9. Na základe CLLD sme zistili, že MAS z tejto podpory vyčlenila z sumu 98 000,00 € na rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania. Na obnovu dedín vo vidieckych oblastiach bolo v tomto programe vyčlenených až 590 000,00 € a investície do hmotného majetku zaberajú 400 000,00 €.

Tabuľka 9 - Opatrenia PRV SR 2014 - 2020: Základná alokácia podpory v MAS Naše Považie

Opatrenia PRV SR 2014 - 2020	Základná alokácia
Investície do hmotného majetku (Bod 4.1)	200 000,00 Eur
Investície do hmotného majetku (Bod 4.2)	200 000,00 Eur
Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania	98 000,00 Eur
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (Bod 7.2.)	250 000,00 Eur
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (Bod 7.4.)	250 000,00 Eur
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (Bod 7.5)	90 000,00 Eur

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov databázy Národnej siete rozvoja vidieka SR, CLLD

MAS Strážovské vrchy

Táto MAS bola založená v roku 2007 ako občianske združenie nesúce názov “Miestna akčná skupina mikroregiónu Teplička”. Zakladajúcimi členmi sú obce Trenčianske Teplice, Trenčianska Teplá, Omšenie a Dolná Poruba. V roku 2015 valné zhromaždenie schválilo rozšírenie prijatím nových členov. Názov MAS sa zmenil na MAS Strážovské vrchy a územie sa rozšírilo až na súčasných 18 obcí. MAS predstavuje verejno-súkromné partnerstvo, ktoré zastupuje miestne komunity podnikateľov, poľnohospodárov a obyvateľov žijúcich na jej území.

Nakoľko do mikroregiónu Teplička spadajú svetoznáme kúpele Trenčianske Teplice, je v tejto oblasti veľký potenciál na kombináciu významného kúpeľného a vidieckeho cestovného ruchu. Jedným z hlavných cieľov je zameranie sa na zveľaďovanie a rozvoj prírodného, kultúrneho a historického dedičstva regiónu MAS.

Strategickými prioritami tejto miestnej akčnej skupiny sú preto podpora cestovného ruchu, podnikania, miestneho rozvoja a v neposlednom rade aj podpora medzinárodnej spolupráce. MAS si na splnenie týchto cieľov vypracovala CLLD, prostredníctvom tohto rozvojového projektu sa uchádzala o finančné prostriedky z Programu rozvoja vidieka 2014 - 2020.

V tabuľke č. 10 nižšie vidíme, že celkový rozpočet tohto projektu je 1 401 829,39 €, pričom schválená výška PRV SR 2014 - 2020 je v sume 476 00,00 €, čo predstavuje

33,96 %. Celkovým strategickým cieľom projektu je zabezpečenie udržateľného rastu a skvalitnenie životných podmienok podporou cestovného ruchu a miestneho rozvoja.

Tabuľka 10 - Projekt MAS Strážovské vrchy

Názov projektu: "Stratégia CLLD Miestnej akčnej skupiny Strážovské vrchy"				
Miesto realizácie	Celkový rozpočet projektu (EUR)	Schválená výška príspevku z PRV SR 2014-2020 (EUR)	Skutočný začiatok realizácie projektu	Skutočné ukončenie realizácie projektu
Obce územia MAS Strážovské vrchy	1 401 829,39	476 000,00	05.12.2017	31.12.2023

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov databázy Národnej siete rozvoja vidieka SR, CLLD

MAS Inovec

Miesta akčná skupina Inovec vznikla na základe programového obdobia 2014 - 2020, ktoré so sebou prinieslo nové možnosti pre rozvoj vidieckych oblastí. V rámci územia obcí Krivosúd-Bodovka, Mníchova Lehota, Opatovce, Selec, Soblahov, Trenčianske Stankovce, Trenčianska Turná, Veľké Bierovce sa v roku 2014 spojili zástupcovia obecných samospráv s podnikateľmi a aktívnymi občanmi. Spoločne založili Občianskej združenie „Miestna akčná skupina Inovec“. Následne sa uchádzali o štatút miestnej akčnej skupiny, ktorý im bol v roku 2017 udelený. Toto združenie tak získalo možnosť podpory rozvoja občianskej vybavenosti, podnikateľského prostredia a cestovného ruchu. Do jeho rozvoja sú zapojené subjekty priamo z týchto vidieckych oblastí. (MAS Inovec)

Táto MAS si vo svojich stanovách určila viaceré hlavné ciele, z ktorých za najvýznamnejšie považujeme:

- spoluprácu zapojených subjektov na rozvoji územia,
- zvýšenie celkovej atraktivity územia pre návštevníkov, obyvateľov a podnikateľov,
- zefektívnenie činností samospráv a koordináciu ich činností v oblasti rozvojových aktivít,
- zlepšenie ekonomických a sociálnych pomerov obyvateľov prostredníctvom podpory malých a stredných podnikov a zvýšením množstva počtu pracovných miest v oblasti,

- podporu činnosti občianskych iniciatív a aktivít na území MAS,
 - ochranu a zlepšenie stavu životného prostredia,
 - propagáciu územia,
 - tvorbu, koordináciu a podporu hraničnej a cezhraničnej spolupráce,
 - podporu a zlepšenie príležitostí pre marginalizované skupiny obyvateľstva.
- (Stanovy o. z. MAS Inovec)

Pre splnenie týchto svojich cieľov MAS vypracovala CLLD, prostredníctvom ktorej žiada o podporu a finančné prostriedky. Na základe analýzy tohto konkrétneho projektu sme zistili, že MAS identifikovala 4 hlavné priority, ktoré chce jeho realizáciou dosiahnuť:

1. Podpora tvorby pracovných miest, podnikania a cestovného ruchu.
2. Podpora miestneho rozvoja a zvyšovanie kvality života obyvateľstva.
3. Podpora efektívneho riadenia MAS a budovania partnerstiev.
4. Rozvoj spoluprác.

V tabuľke č. 11 sme na základe údajov z databázy zrealizovaných projektov PRV SR 2014 - 2020 identifikovali konkrétne parametre tohto projektu.

Tabuľka 11 - Projekt MAS Inovec

Názov projektu: "Stratégia CLLD Miestnej akčnej skupiny Inovec"				
Miesto realizácie	Celkový rozpočet projektu (EUR)	Schválená výška príspevku z PRV SR 2014-2020 (EUR)	Skutočný začiatok realizácie projektu	Skutočné ukončenie realizácie projektu
Obce územia MAS Inovec	974 162,52	322 105,10	06.12.2017	31.12.2023

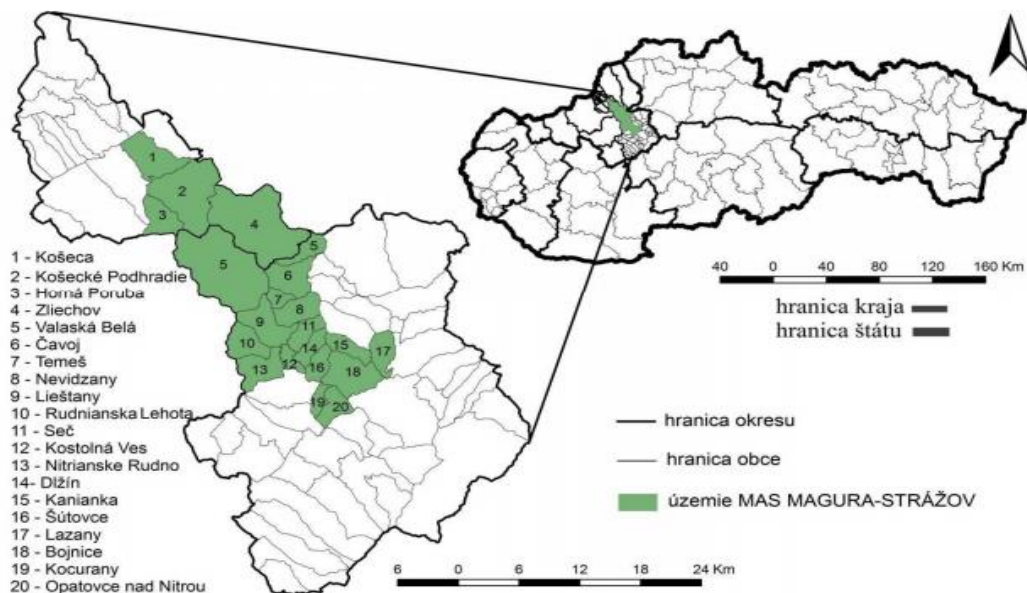
Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov databázy Národnej siete rozvoja vidieka SR, CLLD

V tabuľke č. 11 môžeme vidieť, že celkový rozpočet tohto rozvojového projektu je vo výške 974 162,52 €. Schválená suma PRV SR 2014 - 2020 činí 322 105,10 €, čo predstavuje 33,06 %.

MAS Magura – Strážov

MAS Magura - Strážov je občianske združenie, ktoré sa nachádza v oblasti Západných Karpát. Zaberá oblasť na okraji pohoria Strážovské vrchy a Malá Magura. Dominantou tohto územia je vrch Vápeč, ktorý bol v roku 1993 vyhlásený za národnú prírodnú rezerváciu. Na území MAS Magura - Strážov sa nachádza mesto Bojnice a 19 obcí: Lazany, Kanianka, Opatovce nad Nitrou, Kocurany, Šútovce, Kostolná Ves, Dižín, Seč, Nitrianske Rudno, Rudnianska Lehota, Liešťany, Nevidzany, Čavojs, Temeš, Valaská Belá, Horná Poruba, Zliechov, Košecké Podhradie a Košeca (viď. obrázok č. 2). (MAS Magura – Strážov)

Obrázok 2 - Mapa územia MAS Magura - Strážov

Zdroj: MAS Magura - Strážov

Hlavným cieľom miestnej akčnej skupiny je miestny rozvoj MAS, spolupráca členských obcí a vytvorenie konkurencieschopného regiónu predovšetkým v oblasti cestovného ruchu. Práve z tohto dôvodu MAS vypracovala stratégiu CLLD s názvom "Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou". Jej rozpočet dosiahol sumu 1 197 274,00 €. Schválená výška príspevku z PRV SR 2014 - 2020 tvorí 46,74 % celkového rozpočtu projektu, čo predstavuje 559 656,21 €. Prostredníctvom tejto stratégie sa MAS orientuje na vytvorenie regiónu, ktorý bude jeho obyvateľom poskytovať kvalitné životné podmienky. Strategickým cieľom projektu je teda celkové skvalitnenie života v regióne s využitím potenciálu územia a podporou spolupráce medzi jednotlivými subjektami v MAS. (CLLD, MAS Magura – Strážov)

Tabuľka 12 - Projekt MAS Magura - Strážov

Názov projektu: "Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou"				
Miesto realizácie	Celkový rozpočet projektu (EUR)	Schválená výška príspevku z PRV SR 2014-2020 (EUR)	Skutočný začiatok realizácie projektu	Skutočné ukončenie realizácie projektu
Územie MAS Magura-Strážov	1 197 274,04	559 656,21	25.03.2018	31.12.2023

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov databázy Národnej siete rozvoja vidieka SR, CLLD

Schválený príspevok z PRV SR 2014 - 2020 je v CLLD alokovaný medzi podporu a rozvoj nepoľnohospodárskych činností, obnovu lesov poškodených lesnými požiarimi, zlepšovanie služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry. Významnou zložkou je investícia určená do rekreačnej a turistickej infraštruktúry.

4.2.2 Porovnanie vybraných miestnych akčných skupín

Ako môžeme vidieť v tabuľke č. 13, spomedzi vybraných miestnych akčných skupín pokrýva MAS Naše Považie najviac obcí (48), nakoľko disponuje aj najväčším územím s rozlohou 747,7081 km². Pre porovnanie, súčasťou MAS Inovec je iba 8 samospráv s celkovou rozlohou územia len 116,43 km².

Tabuľka 13 - Porovnanie vybraných MAS

MAS	Počet obyvateľstva	Počet obcí	Rozloha	Hustota obyvateľstva	Okres
MAS Vršatec	34 370	21 obcí	316,24 km ²	108,68 obyv./km ²	Trenčín, Ilava
MAS Naše Považie	67 144	48 obcí	747,7081 km ²	89,81 obyv./km ²	Považská Bystrica, Púchov
MAS Strážovské vrchy	16 360	18 obcí	277,17 km ²	59,03 obyv./km ²	Trenčín, Bánovce n/B
MAS Inovec	12 230	8 obcí	116,43 km ²	104,9 obyv./km ²	Trenčín
MAS Magura - Strážov	26 634	20 obcí	339,40 km ²	89,63 obyv./km ²	Prievidza

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov databázy Národnej siete rozvoja vidieka, CLLD stratégií vybraných MAS

Najvyššiu hustotu obyvateľstva má na svojom území MAS Vršatec, v ktorom žije približne 109 obyvateľov na km². Celkový počet obyvateľstva na tomto území je 34 370, pričom títo obyvatelia žijú rozmiestnení v 21 obciach. Naopak najnižšiu hustotu zaľudnenia (59,03 obyv./km²) má územie MAS Strážovské vrchy, s počtom 16 360 obyvateľov, žijúcich v 18 obci.

V tabuľke č. 13 vidíme, že vybrané miestne akčné skupiny zasahujú do územia 8 okresov, pričom na území Trenčianskeho okresu sa nachádzajú až 3 MAS, a to konkrétne MAS Vršatec, MAS Strážovské vrchy a MAS Inovec. Ostatné vybrané MAS už nezasahujú do územia rovnakých okresov.

Región Stredné Považie má výbornú polohu, výhodou je dostupnosť cestnou aj železničnou infraštruktúrou. Zároveň poskytuje návštevníkom možnosť objavovať prírodné krásy a historické pamiatky. Región poskytuje množstvo zachovalých historických pamiatok, ako napríklad drevené kostolíky, kaštiele a najmä dediny zdobené ľudovou architektúrou, ktorá perfektne dopĺňa prírodné okolie. Neodmysliteľnou súčasťou tohto územia sú termálne kúpele Trenčianske Teplice, ktoré ponúkajú návštevníkom oddych, relaxáciu a wellness v centre prírody, vzdialenej od veľkých miest. V neposlednom rade je región Stredné Považie známy aj pre svoje folklórne podujatia a tradičné udalosti, ktoré návštevníkom ponúkajú autentický kultúrny zážitok. (CLLD vybraných MAS)

Tieto dôvody môžu prispieť k atraktivite regiónu Považia a posilniť jeho potenciál na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu.

Pre vypracovanie tretieho čiastkového cieľa sme v tejto časti práce porovnali vybrané MAS aj na základe ich rozvojových projektov, ktoré sú spolufinancované aj prostredníctvom Programu rozvoja vidieka SR.

Na základe analýzy konkrétnych projektov zameraných na rozvoj regiónov a CLLD stratégií vypracovaných MAS sme v nasledujúcej tabuľke č. 14 porovnali celkové výšky rozpočtov projektov určených na rozvoj vybraných regiónov.

Z dôvodu zosumarizovania a porovnania projektov vybraných MAS, sme v tabuľke č. 14 vypočítali, aký percentuálny podiel z celkového rozpočtu projektu tvorí schválený príspevok z PRV SR, čím sme naplnili tretí čiastkový cieľ praktickej časti tejto práce.

Tabuľka 14 - Celkové porovnanie rozvojových projektov vybraných MAS

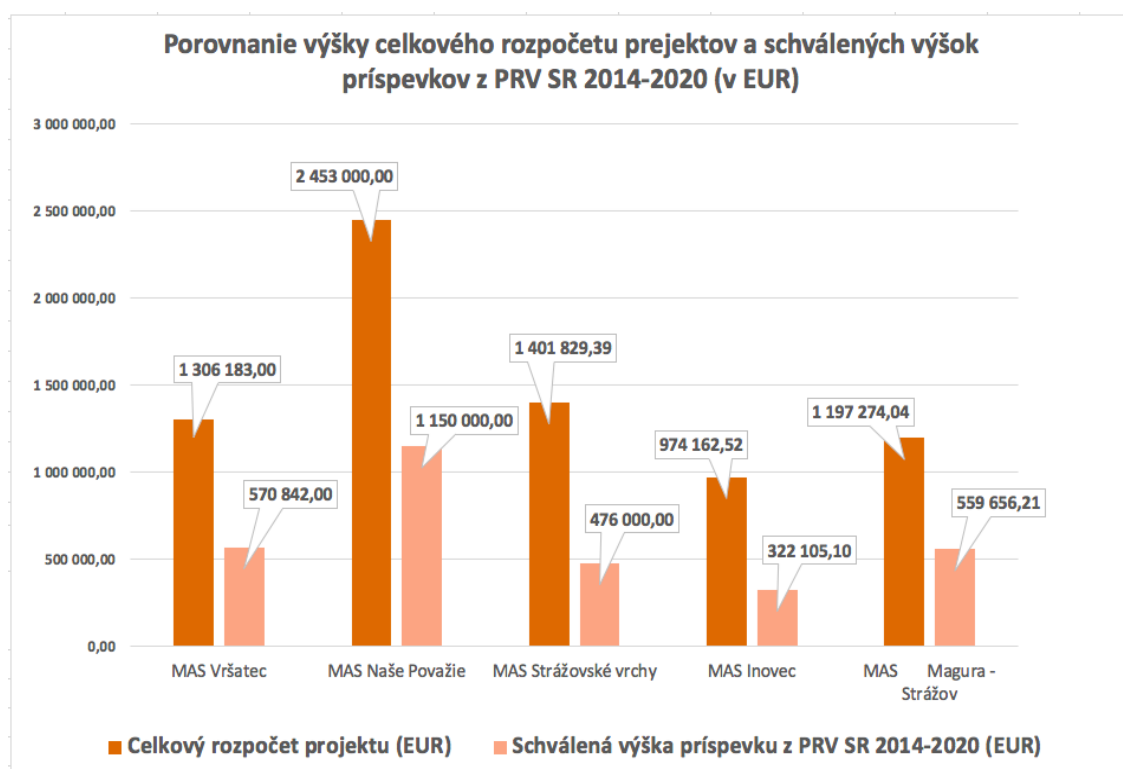
	MAS Vršatec	MAS Naše Považie	MAS Strážovské vrchy	MAS Inovec	MAS Magura-Strážov
Celkový rozpočet projektu (€)	1 306 183,00	2 453 000,00	1 401 829,39	974 162,52	1 197 274,04
Schválená výška príspevku z PRV SR 2014-2020 (€)	570 842,00	1 150 000,00	476 000,00	322 105,10	559 656,21
-> schválená výška príspevku z PRV SR v %	43,70 %	46,88 %	33,96 %	33,06 %	46,74 %

Zdroj: vlastné spracovanie a výpočty, na základe údajov z databázy zrealizovaných projektov PRV SR 2014 – 2022

Pre lepšie znázornenie hodnôt z tabuľky č. 14, sme spracovali graf č. 5, na ktorom môžeme vidieť porovnanú celkovú výšku rozpočtu stratégie rozvoja, so schválenými výškami príspevkov z PRV SR v projektovom období 2014 - 2020.

Najvyšší celkový rozpočet mal projekt “Stratégia miestneho rozvoja MAS Naše Považie” Miestnej akčnej skupiny Naše Považie, vo výške 2,453 mil. €. Z tohto celkového rozpočtu bola schválená výška príspevku v hodnote 1,150 mil. €, čo predstavuje 46,88 % z celkového rozpočtu. Najnižší stanovený rozpočet mal projekt MAS Inovec, s celkovou výškou 974 162, 52 €, pričom jeho schválená čiastka príspevku dosiahla hodnotu 322 105,10 €, čo predstavuje 33,06 %.

Graf 5 - Porovnanie výšky celkových rozpočtov projektov a schválenej výšky príspevku z PRV SR

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov z databázy zrealizovaných projektov PRV SR 2014 – 2022

Ako môžeme vidieť zobrazené na grafe č. 5, príspevok z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 tvorí veľký podiel na celkových rozpočtoch projektov, čo z neho aktuálne robí veľmi podstatný finančný zdroj miestnych akčných skupín. Rozvoj regiónov taktiež podporuje spolupráca na spoločných projektoch. V nasledujúcej časti práce sme preto analyzovali existujúce vzťahy a vytvorené siete medzi vybranými subjektami. Pre naplnenie štvrtého čiastkového cieľa bola realizovaná analýza spolupráce vybraných miestnych akčných skupín v regióne Stredného Považia. Ich spoluprácu hodnotíme na základe vybraných projektov, ktoré si v ďalšej podkapitole bližšie identifikujeme, nakoľko taktiež zastávajú rozvojové záujmy územia vybraných MAS.

4.2.3 Spolupráca vybraných miestnych akčných skupín v regióne Stredné Považie

Projekty a podujatia miestnych akčných skupín už niekoľko rokov napomáhajú rozvoju obcí v regiónoch, preto sme v rámci tejto časti práce na základe sekundárnych zdrojov identifikovali spolupráce a vytvorené projektové siete, do ktorých boli vybrané

MAS priamo zapojené. Pri ich identifikácii sme zároveň analyzovali aj niektoré problémy, ktoré by v prípade spolupráce mohli nastať.

Rozdielne záujmy a priority mikroregiónov môžu byť na prvý pohľad prekážkou, ale aj napriek tomu je možné ich prepojenie s cieľom podporiť cestovný ruch so zameraním na jednotlivé aktivity oboch území. Príkladom toho sú aj dva susediace, avšak veľmi odlišné mikroregióny, ktoré sa vďaka vzájomnej komunikácii spojili a začali spolupracovať na spoločnom projekte. Na tomto projekte sa spoločne podieľali dve miestne akčné skupiny: MAS Strážovské vrchy a MAS Vršatec. Mikroregión Teplička, nachádzajúci sa v MAS Strážovské vrchy, je regiónom s tradíciou kúpeľníctva. Bohaté zdroje geotermálnej vody preto vedú k rozvoju kúpeľného cestovného ruchu v tomto regióne. Naopak MAS Vršatec ponúka rôznorodé aktivity územia s významnou prírodnou dominantou stredného Považia, ktorou sú Vršatské Bradlá. Tieto mikroregióny aj napriek svojim rozdielnym záujmom a prioritám spoločne v rámci programu rozvoja vidieka 2007 - 2013 uspeli so žiadosťou o nenávratný finančný príspevok v celkovej výške 39 240 Eur. Nakoľko oba regióny aj napriek odlišnostiam disponujú množstvom tradičných remeselníkov a výrobcov miestnych špecialít. Počas realizácie tohto projektu boli zmapované miestne produkty, špeciality, remeselné výrobky a iné zaujímavosti oboch území. Vďaka vzájomnej komunikácii a spolupráci bola výsledkom projektu webová stránka s prezentáciou, propagačnými videami, materiálmi, mapou turistických trás, zaujímavostí a v neposlednom rade aj s informáciami o možnostiach voľnočasového vyžitia v regióne. (Mikroregión Teplička, MAS Vršatec, 2014)

Nedostatočná komunikácia by naopak mohla byť v sieťovaní veľkou prekážkou, nakoľko môže nastať jav, že viaceré skupiny pracujú na rovnakých iniciatívach. To by mohlo viesť k zbytočnej duplikácii činností. Slabá komunikácia spôsobuje nesúlad a vyvoláva zbytočné súperenie medzi potencionálnymi partnermi. Ak subjekty navzájom nezdieľajú informácie a skúsenosti, táto situácia vedie k stagnácii regiónu, z čoho plynie výhoda pre konkurenčné siete. Bez dostatočnej koordinácie projektov je problémom maximalizovať dosah a výhody z nich plynúce, preto je dôležité, aby MAS udržiavali otvorenú a aktívnu komunikáciu vo svojom vnútornom, ale aj vo vonkajšom prostredí. Vďaka tomu regióny maximalizujú svoj potenciál v oblasti cestovného ruchu. Niektoré subjekty sa však navzájom aj napriek dostatočnej komunikácii môžu vnímať ako konkurencia a z dôvodu nedôvery nechcú navzájom spolupracovať.

Úlohou organizácie je pristupovať ku komunikácii a vzájomnej spolupráci iniciatívne a zodpovedne, aby jej výsledkom bol úspešný projekt, ktorý prinesie výhody

nielen pre zapojené subjekty, ale aj pre miestnych obyvateľov. MAS Vršatec v roku 2015 vytvorila projekt *“Karta zliav MAS”*, v rámci ktorého prostredníctvom propagácie podporovala miestnych podnikateľov. Samotná registrácia do projektu bola bezplatná. Zapojiť sa mohol každý podnikateľ so sídlom na území MAS poskytnutím ľubovoľnej zľavy alebo bonusu pre držiteľa karty. Zapojením sa do projektu podnikatelia získali bezplatnú propagáciu, nakoľko na náklady MAS boli vytvorené reklamné karty, ktoré reprezentovali vytvorenú sieť miestnych podnikateľov. O kartu zliav si mohol požiadať každý občan zdarma a čerpať tak zvýhodnenia, ktoré zapojení podnikatelia pre držiteľov karty ponúkli. Cieľom projektu bolo stimulovať podnikateľské prostredie regiónu a prostredníctvom vytvorenia siete miestnych podnikateľov zvýšiť propagáciu zapojených prevádzok a zvýhodniť lokálnych podnikateľov pred konkurenciou mimo územia MAS. (MAS Vršatec)

Spolupráca medzi aktérmi umožňuje aj lepšie propagovať celý región a jeho atrakcie. Prostredníctvom vytvorených sietí a spoločných projektov taktiež rastie konkurencieschopnosť zapojených subjektov oproti iným jednotlivým organizáciám. Zo spolupráce plynie pre subjekty aj možnosť rozdelenia nákladov z marketingových kampaní.

Na projekte „Turistika bez hraníc“ sa podieľal Mikroregión Teplička v spolupráci so svojim českým partnerom Mikroregiónom Ostrožsko. Tento projekt bol podporený z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a zároveň sa tieto dva subjekty spoločne uchádzali o nenávratný finančný príspevok v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013. V rámci tohto spoločného projektu sa v oboch regiónoch zaviedol spoločný a jednotný systém propagácie, ktorý zahŕňal propagačné materiály, interaktívnu webovú stránku, orientačný informačný systém a rekonštrukciu náučných chodníkov. Zároveň boli zrekonštruované náučné chodníky, čoho súčasťou bolo aj vybudovanie nových odpočívadiel a vyhliadok. (MAS Strážovské vrchy)

Spolupráca na spoločných projektoch môže byť veľkou výhodou, nakoľko prostredníctvom nej a využitých reklamných materiálov môže rásť aj viditeľnosť regiónu, ktorá môže prilákať množstvo nových návštevníkov. Zároveň je vďaka sieťam možnosť organizovať spoločné školenia a stretnutia, ktoré zabezpečujú zdieľanie skúseností a poznatkov. Vďaka tejto činnosti cestovný ruch môže expandovať aj mimo región. Aktivity spojené s marketingom, rozvojom turistických trás a podporou nových zážitkov majú potenciál priťahovať viac turistov a zároveň prispievať k ekonomickej prosperite destinácie. Spolupráca miestnych akčných skupín je dôležitá pre koordinované využívanie zdrojov

a zlepšenie života v miestnych komunitách, nakoľko podporuje miestne hospodárstvo, kultúru a umožňuje efektívnejšie riešenie miestnych problémov a potrieb.

Príkladom podobnej spolupráce miestnych akčných skupín je aj spoločný projekt podporený z Európskeho sociálneho fondu v celkovej výške poskytnutého nenávratného finančného príspevku 131 631,69 Eur. Na tomto projekte sa spoločne podieľali MAS Inovec, MAS Strážovské vrchy a MAS Naše Považie, pričom aktivity projektu boli realizované celkom v 74 obciach tejto oblasti. Projekt niesol názov "Skvalitnenie systémov a optimalizácia procesov verejnej správy v členských obciach miestnych akčných skupín Strážovské vrchy, Naše Považie a Inovec". Dátum jeho realizácie bol od mája 2018 do októbra 2019. Východiskovou situáciou bol fakt, že malé obce často nemajú kapacitu, aby sa pri svojich bežných činnostiach zaoberali aj optimalizáciou a zefektívňovaním procesov, preto MAS chceli prostredníctvom tohto projektu samosprávam pomôcť. Cieľom projektu bolo zanalyzovať a porovnať procesy, systémy a politiky v zúčastnených samosprávach s dôrazom na ich optimalizáciu a skvalitnenie najmä v oblastiach základných škôl, sociálnych vecí, cestovného ruchu, bezpečnosti a finančného zdravia samospráv. Do realizácie projektu boli zapojení primátori, starostovia, zamestnanci miest, obcí a aj názory a postoje širokej verejnosti a podnikateľského sektora. Výsledná spolupráca viedla k optimalizácii a zefektívneniu procesov, čo v konečnom dôsledku taktiež podporilo rozvoj regiónov aj v rámci cestovného ruchu. Z vyššie uvedených dôvodov je dôležité prekážky a problémy v sieťovaní včas identifikovať a hľadať spôsoby ako ich prekonať, nakoľko efektívna spolupráca prispieva k prosperite a udržateľnému rozvoju cestovného ruchu v regiónoch.

4.2.4 SWOT analýza územia a činností vybraných miestnych akčných skupín

Na základe vopred určeného piateho čiastkového cieľa sme pre lepšiu identifikáciu potrieb a možností, ktoré by mohli výrazne pomôcť rozvoju územia MAS spracovali SWOT analýzu. Tvrdenia v priloženej SWOT analýze (tab. č. 15 a č. 16) boli spracované na základe faktov zo stratégií CLLD a stránok konkrétnych MAS. Pri každej oblasti SWOT analýzy sme selekciou vybrali 5 faktorov, ktoré podľa stratégií CLLD najviac ovplyvňujú situáciu v regióne vybraných miestnych akčných skupín, z pohľadu vnútorného a vonkajšieho prostredia. Na jej zhotovenie sme na základe dostupných stratégií rozvoja a vlastných skúseností s týmto regiónom posúdili prírodné podmienky, potenciál regiónu, príležitosti na jeho rozvoj, ale aj nedostatky a hrozby, ktorým môžu miestne akčné skupiny tohto územia čeliť. Na základe poznania terénu súhlasíme so všetkými identifikovanými faktormi.

Tabuľka 15 - SWOT analýza územia a činností vybraných MAS – vnútorné prostredie

<u>VNÚTORNÉ PROSTREDIE</u>	
Silné stránky	Slabé stránky
<p>1. geografická poloha (blízkosť českej hranice a krajského mesta)</p> <p>2. dopravná infraštruktúra (blízkosť diaľnice D1 a železničnej trate Bratislava - Košice)</p> <p>3. bohatý prírodný potenciál územia (výskyt vzácných druhov fauny a flóry, CHKO Biele Karpaty, CHKO Strážovské vrchy, Chránené vtáčie oblasti, hustá prirodzená lesná vegetácia, lokality vhodné na rekreáciu a turistiku, bohatá sieť turistických chodníkov a cyklotrás)</p> <p>4. organizácia tradičných podujatí (kultúrne, spoločenské, folklórne, športové)</p> <p>5. existencia historických pamiatok a objektov (kaštiele, hrady)</p>	<p>1. nedostatočné využívanie prírodného potenciálu a potenciálu v oblasti cestovného ruchu (slabý dôraz na zachovávanie tradícií)</p> <p>2. veľmi slabý marketing a slabá propagácia regiónu</p> <p>3. zanedbané rekreačné lokality a verejné priestranstvá (chýbajúce informačné tabule, značenie pamiatok a náučných chodníkov)</p> <p>4. absencia malých poľnohospodárov a podnikateľov (vložené veľmi malé investície do malých podnikateľov a poľnohospodárov)</p> <p>5. slabé pokrytie verejnou dopravou (nevyhovujúci stav ciest II. a III. triedy)</p>

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe CLLD vybraných MAS

Tabuľka 16 - SWOT analýza územia a činností vybraných MAS – vonkajšie prostredie

<u>VONKAJŠIE PROSTREDIE</u>	
Príležitosti	Hrozby
<p>1. podpora malých lokálnych podnikateľov a poľnohospodárov (rastúci dopyt po produktoch “z dvora” - domáce produkty)</p> <p>2. rozvoj dopravnej infraštruktúry - zvýšenie dostupnosti regiónu (modernizácia a rozšírenie dopravnej infraštruktúry - cesty II. a III. triedy, rozšírenie pokrytia verejnou dopravou, letisko Slávnica)</p> <p>3. propagácia regiónu prostredníctvom marketingových kampaní (informovanosť obyvateľov a návštevníkov o nadchádzajúcich podujatiach, spojenie MAS na základe spoločnej marketingovej propagácie regiónu)</p> <p>4. ľudové zvyky, udržiavanie a rozvoj tradícií prostredníctvom organizácie kultúrnych, športových a spoločenských podujatí (podpora aktívnych mladých na vidieku - folklórne súbory)</p> <p>5. krásy prírody, zvýšenie turistického potenciálu (rozšírenie siete cyklotrás a turistických chodníkov, úprava verejných priestranstiev, rekonštrukcia historických a kultúrnych pamiatok)</p>	<p>1. zanedbanie marketingových aktivít regiónu (slabá aktivita na sociálnych sieťach, nedostatočná informovanosť obyvateľov a návštevníkov o organizovaných podujatiach)</p> <p>2. nevyužitie potenciálu cestovného ruchu (zanedbanie verejných priestranstiev a historických pamiatok)</p> <p>3. pretrvávajúci nezáujem občanom o podujatia organizované na území MAS</p> <p>4. klesajúci záujem mladších obyvateľov a zachovávanie a rozvíjanie tradícií v regióne (odliv aktívnych obyvateľov mimo región)</p> <p>5. chránené územia (ochranné pásmo 4. stupňa, CHKO Biele Karpaty, CHKO Strážovské vrchy, Chránené vtáčie územia - Dubnické štrkoviská, Strážovské vrchy)</p>

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe CLLD vybraných MAS

Pomocou SWOT analýzy sme identifikovali najsilnejšie a najslabšie stránky územia vybraných MAS. Región disponuje dobrou dopravnou dostupnosťou, ktorá je založená na diaľnici D1 a hlavnej železničnej trati Bratislava - Košice, z čoho plynú výhody pre celkovú atraktivitu územia z hľadiska jej potenciálnych návštevníkov. Aj napriek tomu, že tieto lokality disponujú bohatým prírodným, historickým a kultúrnym potenciálom, je nedostatočne využívaný a zanedbávaný, čo považujeme za jednu z najslabších stránok.

Veľmi slabá marketingová komunikácia a nedostatočná podpora miestnych malých poľnohospodárov a podnikateľov taktiež regiónom MAS vôbec neprospieva.

Významnou príležitosťou pre rozvoj MAS a teda zároveň aj pre rozvoj celého regiónu je vytvorenie funkčnej marketingovej kampane, na ktorej by miestne akčné skupiny mohli spoločne spolupracovať a rozdeliť tak dopad nákladov medzi viaceré subjekty. Prioritnou príležitosťou je podpora miestnych poľnohospodárov a podnikateľov, nakoľko na trhu vnímame rastúci dopyt po domácich produktoch “z dvora”. Územie vybraných MAS zároveň disponuje bohatým prírodným a kultúrnym potenciálom, ktoré by pomocou zveľadenia a následnej propagácie bolo pre túto lokalitu veľkým prínosom.

Cieľom tejto SWOT analýzy bolo prostredníctvom tvrdení z CLLD stratégií identifikovať prioritné potreby územia vybraných MAS, ktoré by mohli výrazne pomôcť ich rozvoju. Na základe výsledkov spracovanej SWOT analýzy ako najdôležitejšie potreby regiónu vnímame:

- podpora a investície poskytované miestnym poľnohospodárom a podnikateľom,
- skvalitnenie potenciálu územia, pamiatok a cestovného ruchu prostredníctvom úprav, rekonštrukcií a dobudovania dopravnej infraštruktúry,
- zlepšenie a rozvoj marketingu.

V kontexte uvedených potrieb je kľúčová spolupráca miestnych akčných skupín a iných regionálnych a vidieckych organizácií s cieľom efektívnejšieho využitia svojich zdrojov pre rozvoj príslušných regiónov.

4.3 Návrhy a odporúčania pre zlepšenie siet'ovania v rozvoji cestovného ruchu na vidieku

Vychádzajúc z teoretických východísk, známych trendov, porovnávacej analýzy a výsledkov SWOT analýzy príslušných miestnych akčných skupín sme na záver tejto kapitoly a naplnenie posledného čiastkového cieľa spracovali návrhy a odporúčania, ktoré by po ich aplikovaní mohli priniesť zapojeným subjektom výhody s cieľom regionálneho rozvoja v rámci vidieckeho cestovného ruchu. Tieto návrhy sú súčasťou naplnenia posledného čiastkového cieľa praktickej kapitoly.

Spolupráca subjektov v rámci cestovného ruchu je kľúčová pre efektívny rozvoj a propagáciu územia miestnych akčných skupín, preto sme na základe výsledkov SWOT

analýzy, CLLD stratégií a preskúmania konkrétnych projektov identifikovali prínosy spolupráce zapojených subjektov, avšak zároveň sme v práci identifikovali aj prekážky, ktoré by pri ich spolupráci mohli nastať. Na základe týchto zistení, sme navrhli niekoľko odporúčaní pre zlepšenie sieťovania, ktoré by mohli priniesť do vybraných regiónov efektívnejší rozvoj cestovného ruchu.

Prvým odporúčaním je na základe funkčných sietí a spoluprác miestnych akčných skupín v spolupráci aj s OOCR vytvoriť spoločnú úspešnú marketingovú kampaň, ktorá by zabezpečila rast povedomia o destinácii a následne aj prilákanie väčšieho počtu potenciálnych návštevníkov. Nakoľko členovia MAS sú priamo miestni obyvatelia a podnikatelia, najlepšie poznajú svoje vidiecke prostredie, pričom aj ostatní nezapojení obyvatelia poznajú ich. Preto takáto marketingová kampaň, ktorej tvárou sú osoby priamo z regiónu pôsobí veľmi dôveryhodne. Zároveň nakoľko miestni najlepšie poznajú územie regiónu, vedia najlepšie určiť na aké atraktivity a lokality by mala byť táto marketingová kampaň zameraná. Súdržnou komunikáciou a úspešnou marketingovou kampaňou sa posilňujú vzťahy medzi subjektami vo vytvorených sieťach. To môže mať pozitívny dopad aj na rozvoj cestovného ruchu v regiónoch, nakoľko ak všetky zapojené subjekty v destinácii prezentujú jednotný obraz destinácie, posilňuje sa jej značka, čo prispieva k pozitívnemu vnímaniu destinácie zo strany návštevníkov. Takáto spoločná kampaň zároveň vedie k lepšej informovanosti návštevníkov o ponúkaných službách, atrakciách a aktivitách v destinácii, čo môže viesť k zvýšeniu ich spokojnosti s navštívením regiónu. Súčasťou tohto odporúčania je aj vytvorenie aktívnych profilov na sociálnych sieťach, kde by boli pravidelne propagované udalosti, novinky a zaujímavosti prostredníctvom zdieľania fotografií a videí z území zapojených MAS. Spoločná propagačná a marketingová činnosť zvýši viditeľnosť a atraktivitu územia ako turistického cieľa, čo môže pomôcť regiónu konkurovať iným regiónom. Zároveň sa tak posilňuje jeho vnútorná stabilita a rastie aj jeho prítťažlivosť pre návštevníkov.

Druhým odporúčaním je synergické využívanie finančných zdrojov, nakoľko spoločné financovanie marketingových kampaní, úprav a rekonštrukcií infraštruktúry, pamiatok a iných objektov v rámci cestovného ruchu môže zvýšiť účinnosť a dosah tejto podpory. Spoluprácou miestnych akčných skupín, miestnych turistických organizácií a podnikateľov je možné poskytované finančné zdroje využiť efektívnejšie. Zároveň na základe spolupráce je možné vynaložené náklady rozdeliť medzi zapojené subjekty, čím sa zníži ich celkový dopad na jednotlivé subjekty.

Naše tretie odporúčanie priamo súvisí s digitalizáciou a globalizáciou v oblasti cestovného ruchu, nakoľko sa vďaka nim zmenil celkový spôsob, akým ľudia plánujú svoje cestovanie, vyhľadávajú informácie o cestovných destináciách a napokon aj cestujú. Vďaka turistickým portálom, online rezerváciám, rozličným mobilným aplikáciám, platformám na recenzie a sociálnym médiám, sa cestovanie stáva omnoho dostupnejšie pre všetky skupiny obyvateľstva. Turistické portály môžu mať podobu webových stránok alebo aplikácie, prostredníctvom ktorej sú poskytované komplexné informácie o destinácii alebo regióne. Súčasťou takýchto portálov sú informácie o ubytovaní, podnikoch, atrakciách, aktuálnych udalostiach. Môžu sa tu nachádzať napríklad tipy od miestnych obyvateľov, alebo recenzie od klientov. Prostredníctvom turistických portálov ako TripAdvisor alebo Booking.com sú užívateľom poskytnuté informácie o viacerých destináciách, pričom tieto portály ponúkajú aj možnosti filtru, či zoradenia ponuky. Zahŕňajú možnosť vytvorenia rezervácie, alebo pridania vlastnej recenzie od návštevníkov. V dnešnej digitálnej dobe je dôležité využiť online platformy aj na propagáciu destinácie, najmä prostredníctvom sociálnych sietí, webových stránok, alebo aplikácií. Nakoľko sociálne siete sa v posledných rokoch stali prirodzenou súčasťou života takmer každého z nás, vo veľkej miere môžu prispievať aj k rozvoju destinácie, pokiaľ budú správne využité možnosti, ktoré sociálne siete ponúkajú. Využitie sociálnych sietí na propagáciu turistických atrakcií v regióne zahŕňa najmä zdieľanie kvalitných fotografií a videí z konkrétnych atrakcií v pravidelných intervaloch. Významná je aj propagácia prostredníctvom influencerov, prípadne miestnych obyvateľov. Tí môžu na sociálnych sieťach zdieľať svoje zážitky, tipy a odporúčania. Dôležité je tiež podporovať diskusiu a zdieľanie skúseností a zážitkov na sociálnych sieťach, čím sa vytvára komunita a zvyšuje sa záujem o dané atrakcie prostredníctvom inšpirácie od iných členov tejto komunity. K rozvoju sociálnych sietí môže prispieť aj vytvorenie interaktívnej súťaže, čím sa zvýšia dosahy príspevkov. Vďaka inovatívnym turistickým produktom a zážitkom sa otvárajú rozsiahle možnosti na prilákanie nových návštevníkov a zabezpečuje sa udržateľný a dlhodobý rast cestovného ruchu. Budúcnosťou rozvoja vidieka a cieľom inovácii je zlepšenie opatrení v oblasti rozvoja vidieka tak, aby boli schopné lepšie reagovať na súčasné a budúce výzvy.

Štvrtým odporúčaním je vytvorenie aktívnej digitálnej online platformy alebo siete, kde by subjekty cestovného ruchu na vidieku mohli navzájom pravidelne komunikovať a spolupracovať. Táto online platforma by mala byť navrhnutá a implementovaná s cieľom uľahčiť výmenu informácií, skúseností a postupov medzi miestnymi akčnými skupinami, podnikmi, komunitami a inými zainteresovanými stranami. Zabezpečením aktívnej

komunikácie na platforme, napríklad pomocou diskusného fóra, chatových kanálov a komentárov, by sa upevnili vzájomné vzťahy medzi subjektami prostredníctvom zdieľania svojich názorov a skúseností. Súčasťou platformy by mohla byť aj databáza s kontaktnými údajmi miestnych podnikateľov, turistických sprievodcov, farmárov, remeselníkov a iných relevantných aktérov, čo by umožnilo ľahkú komunikáciu, z ktorej plynie posilnenie vzájomnej spolupráce. Ak by táto online platforma bola verejná aj pre návštevníkov, odporúčaním by bolo aj vytvorenie kalendára udalostí, kde by sa zobrazovali miestne podujatia, festivaly, trhy a iné aktivity súvisiace s cestovným ruchom na vidieku, vďaka čomu by si návštevníci mohli pohodlnejšie plánovať svoje cesty a zážitky v destinácií.

Implementácia týchto odporúčaní do praxe by mohla mať pozitívny vplyv na postupné zlepšovanie sieťovania v regiónoch a následný regionálny rozvoj destinácií.

Záver

Cieľom tejto diplomovej práce bolo zhodnotenie spolupráce miestnych akčných skupín a iných organizácií vidieckeho cestovného ruchu v regióne a podanie návrhov na zlepšenie sieťovania v rozvoji cestovného ruchu na vidieku. Pre vypracovanie hlavného cieľa práce boli stanovené menšie čiastkové ciele, ktoré sme v jednotlivých častiach práce naplnili. Rozvoj regiónov z pohľadu cestovného ruchu je veľmi dôležitý pre rast ekonomickej prosperity, zamestnanosti a celkového regionálneho rozvoja.

Porovnaním počtu aktívne pôsobiacich miestnych akčných skupín v krajinách Európskej únie, s počtom obyvateľov a mierou urbanizácie, sme v práci analyzovali aktuálnu situáciu sieťovania. Slovensko sa nachádza na treťom mieste spomedzi krajín Európskej únie v počte miestnych akčných skupín v prepočte na počet obyvateľov. Aj napriek tomu, že celkový počet miestnych akčných skupín nevyjadruje ich kvalitu a prínos pre regióny, naznačuje iniciatívu aktívnych subjektov zapojiť sa do sieťovania v oblasti cestovného ruchu, čo priamo súvisí aj so záujmom o rozvoj vidieckych regiónov. V práci sme taktiež identifikovali vybrané miestne akčné skupiny pôsobiace na území regiónu Stredné Považie, pričom sme sa venovali nielen ich pôsobeniu a činnostiam, ale aj financovaniu rozvojových projektov. Následne sme tieto organizácie navzájom porovnali a zhodnotili ich vzájomnú spoluprácu na projektoch. Počas identifikovania a analýzy konkrétnych projektov sme zanalyzovali aj problémy, ktoré by pri tejto spolupráci mohli nastať. Pre presnejšie určenie potrieb týchto lokalít sme prostredníctvom selekcie informácií z príslušných CLLD stratégií spracovali SWOT analýzu. Na základe analýzy aktuálneho stavu sieťovania, porovnania konkrétnych miestnych akčných skupín a pomocou výsledkov SWOT analýzy, sme v závere praktickej časti tejto práce podali aj návrhy a odporúčania pre zlepšenie sieťovania v regiónoch.

Cestovný ruch má veľký potenciál na prepojenie kultúr, oživenie ekonomík a ochranu životného dedičstva, preto vzhľadom na dynamiku jeho rozvoja je nevyhnutné, aby sa konkrétne organizácie a subjekty v regióne neustále zapájali do partnerských projektov a podporovali tak rozvoj cestovného ruchu v regiónoch. Spolupráca organizácií cestovného ruchu je zárukou vzájomného prospechu. Návštevníci majú príležitosť objavovať krásy vidieka a zároveň miestne komunity majú možnosť rozvíjať svoje hospodárstvo a kultúru. V konečnom dôsledku pri rozvoji cestovného ruchu v regiónoch ide o budovanie mostov medzi ľuďmi, regiónmi a kultúrami, čo prispieva k vzájomnému porozumeniu a harmonickému spolužitiu v našom globálnom svete.

Zoznam použitej literatúry

1. Tlačené knihy, monografie, vedecko-kvalifikačné práce

1. BERÁNEK, Jaromír a kol. *Ekonomika cestovného ruchu*. Praha: MAC Consulting, 2013. 296 s. ISBN 978808672446.
2. BIEGER, Thomas. *Management von Destinationen*. Mníchov: Oldenbourg, 2005. 365 s. ISBN: 9783486576566.
3. BREDA, Zélia. Do Clusters and Networks Make Small Places Beautiful? In: LAZZARETTI, Luciana – PETRILLO, Clara.. *Tourism Local Systems and Networking*. Florence: Routledge, 2006. 262 s. ISBN: 978-0-08-044938-8.
4. ČUKA, Peter. *Základy teórie, metodológie a regionalizácie cestovného ruchu*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2011. 93 s. ISBN 9788055504711.
5. GÚČIK, Marián. Nevyhnutnosť zmien v štátnej politike cestovného ruchu na Slovensku ako nového člena Európskej únie. In *Ekonomická revue cestovného ruchu: vedecký časopis Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela*. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2004, 131 - 138. ISSN 0139-8660.
6. GÚČIK, Marián a kol. *Manažment cestovného ruchu*. 2. vyd. Banská Bystrica: DALI- BB, 2010. 152 s. ISBN 978-80-89090-67-9.
7. HOLEŠINSKÁ, Andrea. *Destinační management jako nástroj regionální politiky cestovního ruchu*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 152 s. ISBN 978-80-210-5847-7.
8. JARÁBKOVÁ, Jana. *Vybrané kapitoly z cestovného ruchu*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2007. 131 s. ISBN: 978-80-8069-950-5.

9. MICHÁLKOVÁ, Anna. Partnerstvá a siete ako jedna z hybných síl trhu služieb v procese globalizácie, internacionalizácie a integrácie. In: *Hybné sily trhu služieb v procese globalizácie, internacionalizácie a integrácie*. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, 2008. 163 s. ISBN: 978-80-225-2533-6.
10. MICHÁLKOVÁ, Anna. *Regionálne siete v cestovnom ruchu*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2010. 118 s. ISBN 978-80-225-2954-9.
11. MICHÁLKOVÁ, Anna - GÁLL, Jozef – ÖZOĞLU, Martina. *Ekonomika cestovného ruchu v regióne – vybrané problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. 166 s. ISBN 978-80-7676-418-7.
12. MICHÁLKOVÁ Anna et. al. *Economics of Tourism. Regional aspects*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálnych štúdií, 2023. 138 s. ISBN 978-80-7556-121-3.
13. NEJDL, Karel. *Management destinace cestovního ruchu*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 204 s. ISBN 978-80-7357-673-8.
14. NOVACKÁ, Ludmila. a kol. *Služby cestovného ruchu*. Bratislava: SPRINT, 2001. ISBN 80-88848-78-4.
15. PALATKOVÁ, Monika. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu. Jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. 341 s. ISBN 80-247-1014-5.
16. WILLIAMS, A. M. – BALÁŽ, Vladimír. *Tourism in Transition*. Londýn – New York: I. B. Tauris & Co. Ltd, 2000. 256 s. ISBN 1-86064-578-X.
17. ZELENKA, Josef - PÁSKOVÁ, Martina. *Cestovný ruch: Výkladový slovník*. Praha: Linde, 2012. 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

2. Elektronické dokumenty – články v elektrických časopisoch, zborníkoch a iné príspevky

1. BIHUŇOVÁ, Mária - ŠTĚPÁNKOVÁ, Roberta. *Trendy a prístupy v podpore a rozvoji vidieckeho cestovného ruchu* [online]. 2012. 204 – 208 s. [cit. 25. 03. 2024]. Dostupné na: http://147.213.211.222/sites/default/files/2012_4_204_208_bihunova.pdf
2. DERCO, Jan. *Destination governance in Czech Republic, Slovakia and Poland*. [online] 2012 [cit. 15. 03. 2024]. Dostupné na: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/21568316.2012.747987>
3. HASANAH, Ajeng Uswatun - RIANA, Fitria Dina - MEITASARI, Deny. *Developing Strategies of Agrotourism X*. In: *Agricultural Socio-Economics Journal*, [online]. Indonesia: 2023. 95-100 s. [cit. 10. 03. 2024]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/369278771_DEVELOPING_STRATEGIES_OF_AGROTOURISM_X
4. HILL, J. Brian, *Future in rural tourism*, [online]. Arlington: 1993, 98 s. [cit. 21. 03. 2024]. Dostupné na: <https://www.proquest.com/docview/198081478/abstract/85DFE2F3C05E42DBPQ/1?accountid=49351&sourcetype=Magazines>
5. HLADKÝ, Michal – RAJČÁKOVÁ, Eva. *Činnosť miestnej akčnej skupiny Vršatec v kontexte aktivít cezhraničnej spolupráce*. In: KLÍMOVÁ, Viktorie - ŽÍTEK, Vladimír. *XX. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. 976 s. [cit. 26. 02. 2024] ISBN 978-80-210-8587-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/317565530_Cinnost_Miestnej_akcnej_skupiny_Vrsatec_v_kontexte_aktivit_cezhranicnej_spoluprace
6. HRUBALOVÁ, Lucia. *Analýza dopytu po regionálnych produktoch v cestovnom ruchu*. In: *Aktuální problémy cestovního ruchu: Recenzovaný sborník z mezinárodní konference* [online]. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2016. [cit. 11. 03. 2024]. ISBN 978-80-88064-21-3. Dostupné na:

<https://www.researchgate.net/publication/312154339> Analyza dopytu po regionalnych produktoch v cestovnom ruchu

7. JARÁBEKOVÁ, Jana a kol. *Vidiecky cestovný ruch a jeho perspektívy* [online]. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2021. 212 s. [cit. 17. 03. 2024]. ISBN 978-80-552-2322-3. Dostupné na: <http://www.slpk.sk/eldo/2021/dl/9788055223223/9788055223223.pdf>
8. KEREKEŠ, Juraj. *Vidiecky turizmus v dedinách a regiónoch turizmu na Slovensku*. [online]. Bratislava: 2018. 5 s. [cit. 10. 03. 2024]. Dostupné na: https://www.avv.sk/wp-content/uploads/2020/06/5Vidiecky_turizmus_v_obciach-regionoch.pdf
9. KEREKEŠ, Juraj. *Vidiecky turizmus a agroturizmus v regiónoch turizmu*. [online] Bratislava: 2019. [cit. 10. 02. 2024]. ISBN 978-80-570-1032-6. Dostupné na: <http://www.slpk.sk/eldo/2019/misc/9788057010326.pdf>
10. KOVAĽ, Oleksander. *Význam sieťovania v oblasti rozvoja cezhraničného CR* [online]. [cit. 11. 02. 2024] Dostupné na: https://web.vucke.sk/files/cestovny_ruch/vyznam-sietovania-oblasti-rozvoja-cezhranicneho-cr-2.pdf
11. KUHN, Igor - TOMÁŠOVÁ, Petra. *Úvod do destinačného managementu: Príručka pre samosprávy, podnikateľské a iné subjekty k zakladaniu a činnosti organizácií cestovného ruchu podľa Zákona č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov*. [online] 2011. [cit. 17. 02. 2024]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk>
12. LAUKO, Viliam a kol. *Regionálne dimenzie Slovenska* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2014. 524 s. [cit. 10. 02. 2024]. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/268684920> CESTOVNY RUCH NA SLOVENSKU TOURISM IN SLOVAKIA
13. MICHÁLKOVÁ, Anna. Strategické vnímanie regionálnych sietí v cestovnom ruchu so zohľadnením ich rozporuplných efektov. *Ekonomický časopis: časopis pre ekonomickú teóriu, hospodársku politiku, spoločensko-ekonomické prognózovanie* =

- journal for economic theory, economic policy, social and economic forecasting*. [online] Bratislava: Ekonomický ústav SAV, 2011. 310-324 s. [cit. 12. 02. 2024] ISSN 0013-3035. Dostupné na: <https://www.sav.sk/journals/uploads/0913102103%2011%20Michalkova-RS.pdf>
14. NOVACKÁ, Ľudmila a kol. *Súčasnosť cestovného ruchu v trajektórii budúcnosti* [online]. Zlín: Radim Bačuvčík – VeRBuM, 2020. 370 s. [cit. 12. 02. 2024]. ISBN 978-80-88356-05-9. Dostupné na: https://of.euba.sk/www_write/files/veda-vyskum/publikacie/2021-1-19-novacka-sucasnost-cr.pdf
15. SZÉKELY, Vladimír. Regionálne priemyselné klastre a problémy (nielen) s ich identifikáciou. *Ekonomický časopis: časopis pre ekonomickú teóriu, hospodársku politiku, spoločensko-ekonomické prognózovanie = journal for economic theory, economic policy, social and economic forecasting* [online] Bratislava: Ekonomický ústav SAV, 2008. 223-238 s. [cit. 11. 02. 2024] Dostupné na: <https://www.sav.sk/journals/uploads/0920143003%2008%20Szekely.pdf>
16. Aldeias de Portugal, [online]. Dostupné na: <https://www.turismodealdeia.com/>
17. Asociácia organizácií cestovného ruchu, [online]. Dostupné na: <https://aocr.sk>
18. CzechTourism, [online]. Dostupné na: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ>
19. EUROGITÉS. *Rural tourism Quality Survey*, [online]. Riga: 2010. Dostupné na: http://quality.eurogites.org/files/Customer_survey_results_en.pdf
20. Eurostat, [online]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/>
21. Európska komisia, Spoločná poľnohospodárska politika, [online]. Dostupné na: <https://agriculture.ec.europa.eu/>
22. Európsky parlament, [online]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/>

23. Európsky parlament pre vidiek, [online].
Dostupné na: <https://europeanruralparliament.com>
24. MAS Inovec, [online]. Dostupné na: www.masinovec.sk
25. MAS Magura – Strážov, [online]. Dostupné na: <https://www.masmagurastrazov.sk>
26. MAS Naše Považie, [online]. Dostupné na: <https://www.nasepovazie.sk>
27. MAS Strážovské vrchy, [online]. Dostupné na: <https://mas-sv.sk>
28. MAS Vršatec, [online]. Dostupné na: www.masvrsatec.sk
29. Miestna akčná skupina Strážovské vrchy úspešná s ďalším projektom, [online]. 2018.
Dostupné na: https://mas-sv.sk/e_download.php?file=data/editor/115sk_1.pdf&original=Tlačová%20správa%20OP%20EVS%20MAS1.pdf
30. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, [online].
Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/>
31. Ministerstvo vnútra SR, [online]. Dostupné na: www.mins.sk
32. National Rural Touring Forum, [online]. Dostupné na: <https://www.ruraltouring.org>
33. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013, [online].
Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/>
34. Národná sieť miestnych akčných skupín, [online]. Dostupné na: www.sietmas.sk
35. Národná sieť rozvoja vidieka SR, [online]. Dostupné na: <https://www.nsrv.sk>

36. Potreba cestovného ruchu zo strany EÚ, [online]. ISBN 978-92-847-7145-5. Dostupné na: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_27/SR_EU-invest-tourism_SK.pdf
37. Prázdniny na venkově, [online]. Dostupné na: <https://www.prazdninynavenkove.cz>
38. Red Política Agraria Común (PAC), [online]. Dostupné na: www.redpac.es
39. Register krajských organizácií CR, [online]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/register-organizacii-cestovneho-ruchu/register-krajskych-organizacii-cestovneho-ruchu>
40. Register oblastných organizácií CR, [online]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/register-organizacii-cestovneho-ruchu/register-oblastnych-organizacii-cestovneho-ruchu>
41. Ruraltour – European Federation of Rural Tourism, [online]. Dostupné na: <https://ruraltour.eu/>
42. Slovakia travel, [online]. Dostupné na: <https://slovakia.travel>
43. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, [online]. Dostupné na: www.sppk.sk
44. Slovenský zväz cyklistiky, [online]. Dostupné na: <https://www.cyklistikaszc.sk>
45. Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky, [online]. Dostupné na: <https://www.szvta.sk/>
46. Stanovy – Aldeias Portugal, [online]. Dostupné na: <https://www.aldeiasdeportugal.pt/>
47. Svaz venkovské turistiky a agroturistiky, [online]. Dostupné na: <https://www.svazvta.cz/>

48. Svetová banka, [online]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org>
49. Štatistický úrad, [online]. Dostupné na: <https://slovak.statistics.sk>
50. UNWTO. *Tourism highlights*, [online]. 2004.
Dostupné na: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284407910>
51. Vidiecky parlament, [online]. Dostupné na: www.vipa.sk
52. Zákon č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu, [online].
Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2010/91/>
53. Zväz cestovného ruchu SR, [online]. Dostupné na: <https://old.zcrsr.sk/>
54. Zväz slovenských turistov, [online]. Dostupné na: <https://www.zst.sk>

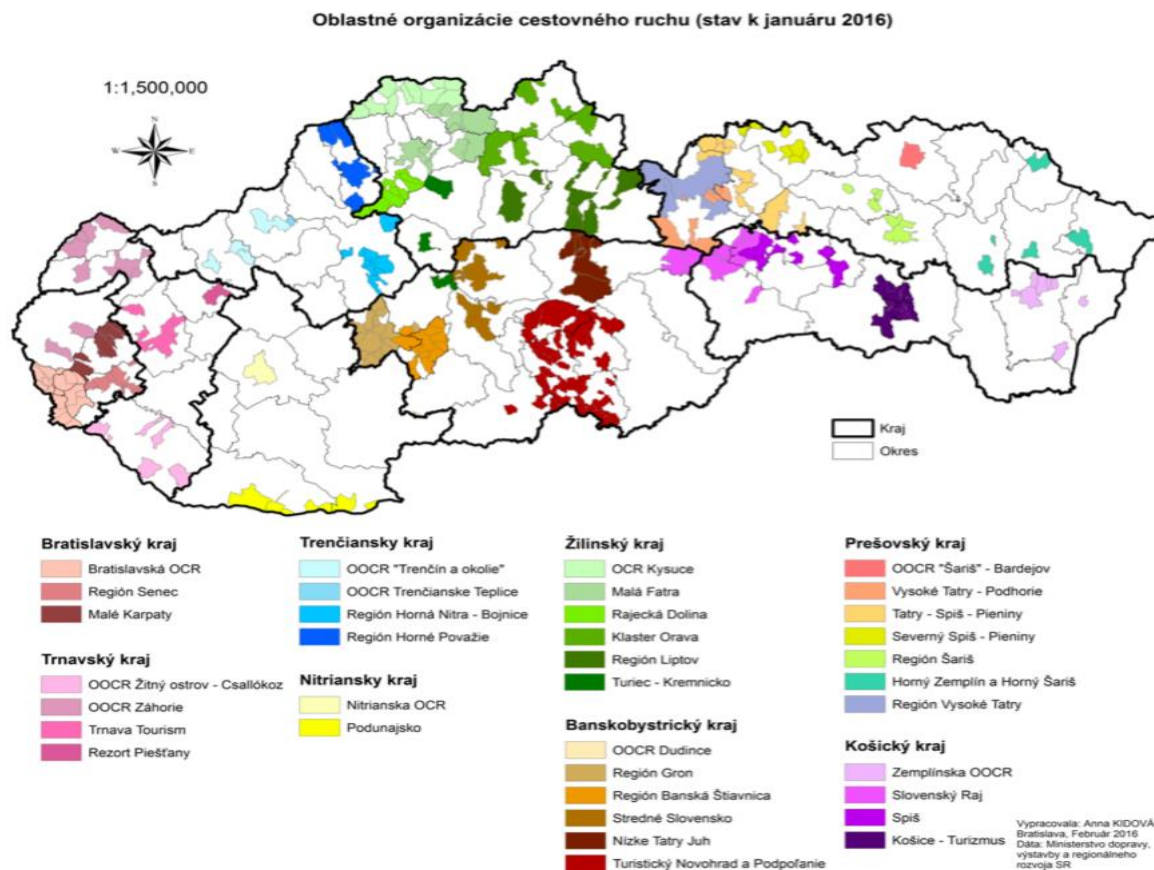
Prílohy

1. Príloha - Register oblastných organizácií cestovného ruchu pôsobiach v Slovenskej republike

OOCR Región Vysoké Tatry	OOCR SEVERNÝ SPIŠ - PIENINY	OOCR Visit Košice
OOCR SLNEČNÝ HONT	OOCR REGIÓN HOREHRONIE	OOCR „ŠARIŠ“ - BARDEJOV
OOCR Región Gron	OOCR Trenčianske Teplice	OOCR Región Horné Považie
OOCR Tmava Tourism	OOCR Rajecká dolina	OOCR Horný Zemplín
OOCR Turiec	Nitrianska OCR	Zemplínska OOCR
OOCR Stredná Považie	OOCR Malá Fatra	OOCR Región Banská Štiavnica
OOCR Vysoké Tatry – Podhorie	OCR Kysuce	OOCR REZORT PIEŠŤANY
OOCR REGION LIPTOV	OOCR TURISTICKÝ NOVOHRAD A PODPOLANIE	OOCR Klaster Orava
OOCR Región Horná Nitra-Bojnice	OOCR TATRY – SPIŠ – PIENINY	OOCR Región Senec
OOCR Záhorie	OOCR PODUNAJSKO	OOCR Trenčín a okolie
OOCR Malé Karpaty	OOCR Slovenský raj & Spiš	OOCR Tekov
OOCR GEMER	OOCR Región Šariš	OOCR Žitný ostrov – Csallókoz
Bratislavská organizácia cestovného ruchu – Matúšova zem – Mátyusfold	Zaniknuté oblastné organizácie cestovného ruchu	

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov Ministerstva dopravy SR

2. Príloha - Mapa oblastných organizácií cestovného ruchu pôsobiach v Slovenskej republike

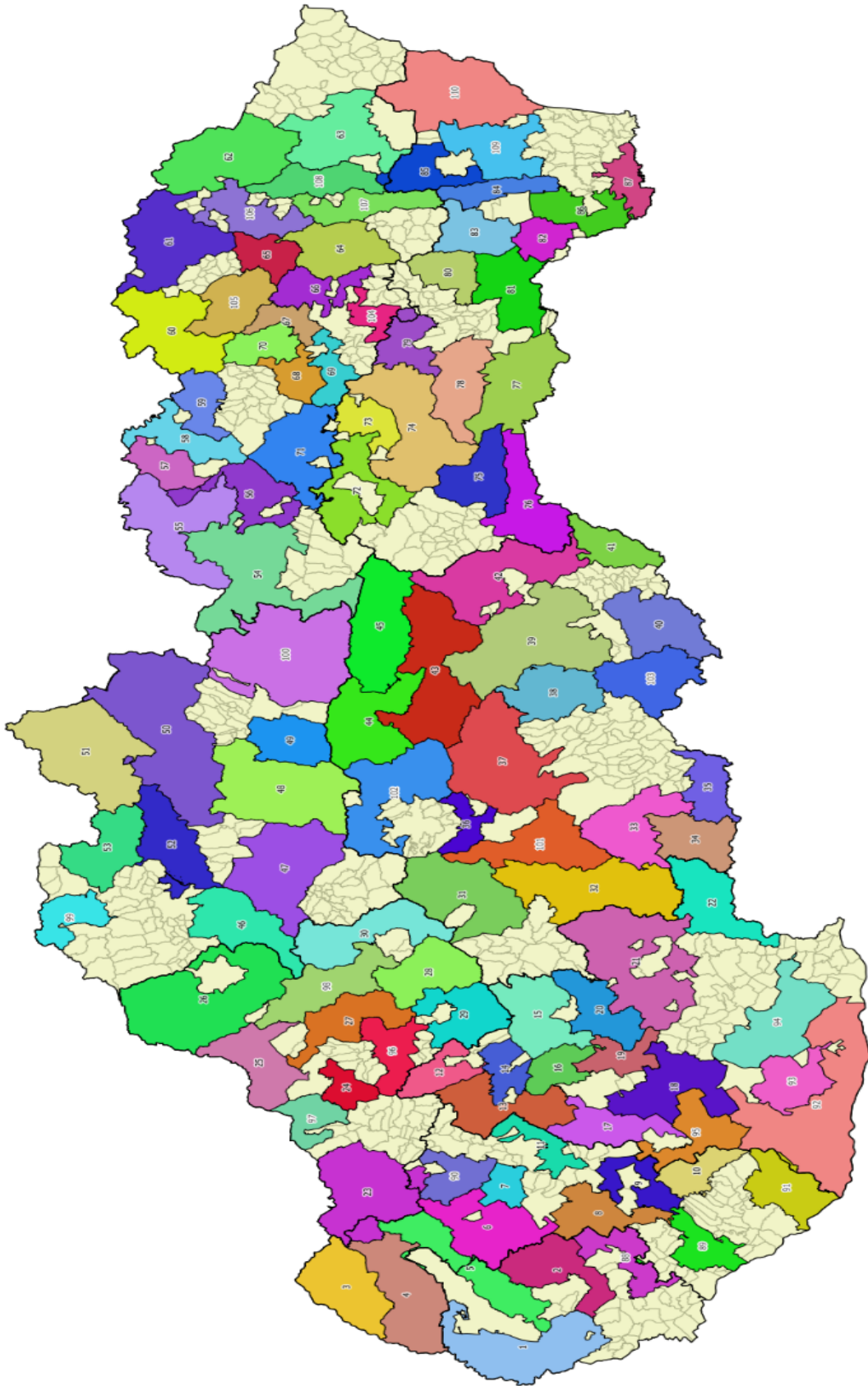
Zdroj: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

3. Príloha – Zoznam miestnych akčných skupín aktuálne pôsobiacich na území Slovenskej republiky

Zoznam Miestnych akčných skupín aktuálne pôsobiacich na území Slovenskej republiky		
1. Dolné Záhorie	38. MAS HORNOHRAD	75. MAS Gemer - Rožňava
2. OZ Malokarpatský región	39. Miestna akčná skupina MALOHONT	76. Občianske združenie KRAS
3. Partnerstvo pre Horné Záhorie o.z.	40. Miestna akčná skupina Cerovina, občianske združenie	77. Mestna akčná skupina Bodva
4. MAS Záhorie, o.z.	41. Verejno - súkromné partnerstvo Južný Gemer	78. Miestna akčná skupina Rudohorie, o.z.
5. Občianske združenie Podhoran	42. VSP - Stredný Gemer	79. Miestna akčná skupina HORNÁD - ČIERNA HORA, o.z.
6. Malokarpatské partnerstvo o.z.	43. Partnerstvo Muránska planina - Čierny Hron	80. Miestna akčná skupina OLŠAVA - TORÝSA
7. Občianske združenie NAše Jadro	44. Miestna akčná skupina Chopok juh	81. Miestna akčná skupina HORNÁD - SLANSKÉ VRCHY, o.z.
8. Miestna akčná skupina 11 PLUS	45. Verejno - súkromné partnerstvo Horehron	82. Miestna akčná skupina ROŇAVA, o.z.
9. Miestna akčná skupina Dudváh	46. Miestna akčná skupina Rajecká dolina	83. Miestna akčná skupina Sečovský región, o.z.
10. Miestna akčná skupina Stará Čierna voda	47. OZ "Partnerstvo pre MAS Turiec"	84. Miestna akčná skupina POONDAVIE, o.z.
11. Občianske združenie Poniklec - Váh	48. OZ "Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov"	85. Miestna akčná skupina DUŠA, občianske združenie
12. Miestna akčná skupina Spoločenstva obcí topoľčiansko - duchonského mikroregiónu	49. Občianske združenie Stredný Liptov	86. Miestna akčná skupina TOKAJ - ROVINA, o.z.
13. OZ RADOŠÍNKA	50. MAS Orava, o.z.	87. Miestna akčná skupina BODROG, o.z.
14. Združenie mikroregiónu SVORNOSŤ	51. Miestna akčná skupina Biela Orava	88. Malodunajsko
15. Mikroregión TRÍBEČSKO	52. OZ "Partnerstvo pre MAS Terchovská dolina"	89. Agropremeň
16. Občianske združenie ŽIBRICA	53. Miestna akčná skupina Bystrická dolina	90. Občianske združenie HOLEŠKA
17. VITIS	54. Pro Tatry, o.z.	91. MAS Podunajsko, o.z.
18. Miestna akčná skupina CEDRON - NITRAVA	55. Tatry - Pieniny LAG	92. MAS Združenie Dolný Žitný ostrov
19. Regionálne združenie Dolná Nitra o.z.	56. Občianske združenie pre rozvoj regiónu Spiš	93. Občianske združenie "Mikroregión Hurbanovo"
20. Občianske združenie pre rozvoj mikroregiónu "Požitavie - Širočina"	57. Občianske združenie "Partnerstvo pre región"	94. MAS Dvory a okolie
21. Občianske združenie Tekov - Hont	58. Miestna akčná skupina ĽUBOVNIANSKO	95. MAS Dolné Považie
22. Občianske združenie Ipeľ - Hont	59. MAS Horný Šariš - Minčol	96. MAS Bebrava
23. Kopaničiarsky región - miestna akčná skupina	60. Miestna akčná skupina HORNÁ TOPLÁ	97. Združenie Bielokarpatsko - trenčianskeho mikroregiónu a Mikroregiónu Bošáčka
24. Miestna akčná skupina Inovec	61. Občianske združenie Dukla	98. MAS Magura - Strážov
25. Miestna akčná skupina Vršatec	62. Miestna akčná skupina LABOREC, o.z.	99. Občianske združenie Miestna akčná skupina Krajšie Kysuce
26. Naše Považie	63. Občianske združenie MAS Pod Vihorlatom, o.z.	100. MAS Horný Liptov
27. Miestna akčná skupina Strážovské vrchy	64. Miestna akčná skupina Slanské vrchy - Topľa	101. Verejno - súkromné partnerstvo Hontiansko - Dobronivské
28. Občianske združenie Miestna akčná skupina Rozvoj Hornej Nitry, o.z.	65. Miestna akčná skupina TOPOĽA, o.z.	102. Banskobystrický geomontánný park
29. Miestna akčná skupina Stredné Ponitrie	66. MAS ŠAFRÁN	103. Partnerstvo Južného Novohradu
30. Žiar	67. Miestna akčná skupina STRÁŽE	104. MAS TRI PRÚTY
31. Občianske združenie Žiarska kotlina	68. Partnerstvo BACHUREŇ	105. SEKČOV - TOPLÁ, o.z.
32. Občianske združenie Zlatá cesta	69. MAS SKALA, o.z.	106. MAS DOMAŠA, o.z.
33. Miestna akčná skupina Hontiansko - Novohradské partnerstvo	70. Občianske združenie MAS Sabinovsko, o.z.	107. Miestna akčná skupina Pod hradom Čičva
34. Hontianske Poiplie	71. Občianske združenie MAS LEV, o.z.	108. Miestna akčná skupina TRI DOLINY, o.z.
35. Ipeľská Kotlina - Novohrad	72. Miloj Spiš, o.z.	109. OZ Medzi riekami
36. NAŠA LIESKA o.z.	73. Miestna akčná skupina SĽUBICA, o.z.	110. MAS Zemplín pod Vihorlatom, o.z.
37. Podpoľanie	74. Miestna akčná skupina HNILEC, o.z.	

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov Národnej siete rozvoja vidieka

4. Príloha - Mapa schválených miestnych akčných skupín v programovom období 2014 - 2020

Zdroj: Národná sieť rozvoja vidieka SR, mapa nadväzuje na tabuľku v prílohe č. 3